

Sygn. akt: II C 367/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

dnia 10 stycznia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie – II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Małgorzata Mączkowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Wioleta Folman

po rozpoznaniu w dniu 11 grudnia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki akcyjnej z siedzibą w B.

przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Finansów

o zapłatę

I. oddala powództwo;

II. zasądza od (...) spółki akcyjnej z siedzibą w B. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 28.800 (dwadzieścia osiem tysięcy osiemset) złotych, tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

sędzia Małgorzata Mączkowska

Sygn. akt: **II C 367/15**

UZASADNIENIE

(...)spółka akcyjna z siedzibą w B. pozwem z dnia 18 maja 2015 r. wystąpiła przeciwko pozwanemu Skarbowi Państwa – Ministrowi Finansów o zapłatę kwoty (...) zł, tytułem odszkodowania, kwoty (...) zł, tytułem skapitalizowanych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie należności głównej – wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od kwoty (...) zł od dnia 18 maja 2015 r. do dnia zapłaty. Powódka wniosła również o zasądzenie od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że dochodzone roszczenie jest związane ze szkodą powstałą na skutek naruszenia prawa Unii Europejskiej poprzez bezprawne zaniechanie legislacyjne Skarbu Państwa – Ministra Finansów. Naruszenie to polegało na nieimplementowaniu w terminie przez Polskę przepisów dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U.U.E.L. 2003.283.51), zmienionej dyrektywą Rady 2004/74 WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U.U.E.L. 2004.157.87) (dalej: „dyrektywa energetyczna”), w zakresie momentu powstania obowiązku podatkowego oraz podmiotu zobowiązanego do zapłaty podatku akcyzowego od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 28 lutego 2009 r. Powyższe naruszenie zostało stwierdzone w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w sprawie Komisji Wspólnot Europejskich przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. C-475/07. Zgodnie ze wskazanym wyrokiem, od dnia 1 stycznia 2006 r. powódka nie powinna była posiadać statusu podatnika podatku akcyzowego i uiszczać tej daniny publicznej. W ocenie powódki,

podmiotem objętym obowiązkiem podatkowym w zakresie akcyzy od energii elektrycznej powinien być dystrybutor lub redystrybutor, który dostarcza tę energię odbiorcom końcowym.

Sprzedaż energii elektrycznej podlegała opodatkowaniu podatkiem akcyzowym od dnia 26 marca 2002 r. Z obowiązujących wówczas przepisów wynikało, że obowiązek podatkowy powstawał w momencie wydania energii elektrycznej przez jej producentów. Po przystąpieniu do Unii Europejskiej, Polska była uprawniona do stosowania okresu przejściowego do dnia 1 stycznia 2006 r. w celu dostosowania swojego systemu opodatkowania energii elektrycznej do ram wspólnotowych. Pomimo tego, do dnia 28 lutego 2009 r. w polskim prawie obowiązywały przepisy niezgodne z art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej, określające, że opodatkowanie podatkiem akcyzowym energii elektrycznej następuje w momencie dostarczenia przez producenta tej energii do dystrybutora/redystrybutora, a podatnikiem podatku akcyzowego z tego tytułu jest producent energii elektrycznej.

Zgodnie z art. 21. ust. 5 dyrektywy energetycznej, do celów stosowania art. 5 i 6 dyrektywy 92/12/EWG, energia elektryczna i gaz ziemny podlegają podatkom, które stają się wymagalne w momencie dostawy przez dystrybutora lub redystrybutora. Ujednoczenie zasad i wprowadzenie stosownych przepisów przez Polskę nastąpiło dopiero w dniu 1 marca 2009 r., kiedy weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym. W ocenie powódki, w myśl przepisów, najpóźniej po dniu 1 stycznia 2006 r. powódka nie powinna uiszczać podatku akcyzowego od nabytej energii elektrycznej w zakresie, w jakim nie dokonywała jej sprzedaży na rzecz odbiorców końcowych. W związku z tym, w okresie od stycznia 2006 r. do końca lutego 2009 r. powódka uiszczala akcyzę nienależnie i poniosła szkodę majątkową.

Zdaniem powódki, naruszenie przez Polskę przepisów wspólnotowych spowodowało powstanie szkody po jej stronie: (...) SA ((...)) zł) oraz jej poprzedników prawnych, tj. spółek: (...) SA ((...)) zł), (...) SA ((...)) zł), (...) SA ((...)) zł), (...) SA ((...)) zł) i (...) SA ((...)) zł). Obowiązek zapłaty nienależnego podatku akcyzowego w okresie sprzeczności prawa polskiego z porządkiem wspólnotowym spowodował nieuzasadniony wzrost kosztów działalności podstawowej powódki, a tym samym spadek jej dochodów (zysków) ze sprzedaży energii elektrycznej. Szkodą powódki jest zatem utrata dochodów z tytułu obniżenia marży stosowanej przez spółkę do sprzedaży energii elektrycznej w związku z bezprawnym obciążeniem jej nieuzasadnionym kosztem w postaci podatku akcyzowego ((...)) zł) oraz niezrealizowania postanowień aneksów do umów zawartych z dystrybutorami/redystrybutorami w przedmiocie obniżenia cen dostaw energii elektrycznej ((...)) zł).

Powódka wskazała, że gdyby państwo polskie dostosowało krajowy system opodatkowania akcyzą energii elektrycznej zgodnie z dyrektywą energetyczną, to powódka nie byłaby zobowiązana do zapłaty podatku akcyzowego w jakiegokolwiek wysokości w zakresie, w jakim nie sprzedawała energii elektrycznej na rzecz podmiotów końcowych. Obowiązek zapłaty podatku był więc bezpośrednią konsekwencją bezprawnego zaniechania legislacyjnego pozwanego.

W uzasadnieniu powódka wskazała również, że ze względu na silniejszą pozycję negocjacyjną producentów od pozycji dystrybutorów oraz zważywszy na brak możliwości podniesienia cen sprzedaży adekwatnie do wzrostu kosztów sprzedaży w postaci akcyzy, kwota obniżki ceny sprzedawanej energii była niższa niż kwota odpowiadająca wysokości podatku akcyzowego.

Uzasadniając żądanie w zakresie kwoty skapitalizowanych odsetek od należności głównej w wysokości (...)zł powódka wskazała, że na kwotę tę składają się odsetki naliczone od (...) zł od dnia 27 lutego 2012 r. (data doręczenia pozwanemu odpisu wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wniesionego przez (...) SA) do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 maja 2015 r. w wysokości (...) zł oraz odsetki naliczone od kwoty (...) zł od dnia 31 maja 2012 r. (data doręczenia pozwanemu odpisu wniosku o zawezwanie do próby ugodowej wniesionego przez (...) SA) do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 maja 2015 r. w wysokości (...) zł.

Jako podstawę prawną roszczenia powódka wskazała art. 417 § 1 w zw. z art. 417¹ § 4 k.c. (pозew – k. 2-34).

Pozwany Skarb Państwa – Minister Finansów wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej

Polskiej. Pozwany zarzucił, że prezentowane przez powódkę stanowisko dotyczące poniesienia szkody na skutek niewydania przez Polskę aktu normatywnego, który z dniem 1 stycznia 2006 r. wdrożyłby do polskiego systemu prawnego dyrektywę energetyczną nie znajduje uzasadnienia. Pozwany podkreślił, że energia elektryczna została opodatkowana podatkiem akcyzowym w dniu 26 marca 2002 r. Analiza wyników sprzedaży przedsiębiorstw wytwórczych w okresie 2001-2007 dowodzi, że jedynie w roku wprowadzenia podatku akcyzowego wynik sprzedaży wytwórców ogółem uległ obniżeniu o około 16%, co odpowiadałoby kwocie 3,18 zł/MWh, którą wytwórcy faktycznie odczuli jako skutek poniesienia ciężaru ekonomicznego zapłaconej akcyzy. W kolejnych latach, począwszy od 2003 r. wynik na sprzedaży powrócił do poziomu notowanego przed wprowadzeniem podatku akcyzowego, co zdaniem pozwanego oznacza, że w praktyce już od 2003 r. to odbiorcy energii ponosili w całości skutki powyższego podatku.

Pozwany zwrócił uwagę na powszechną świadomość charakteru zmian legislacyjnych wśród przedstawicieli branży energetycznej, do której należy także powódka. Zdaniem pozwanego, poprzednicy prawni powódki oraz sama powódka mieli świadomość istnienia zaniechania prawodawczego w zakresie implementacji dyrektywy oraz istnienia ewentualnych negatywnych skutków ekonomicznych takiego stanu. Poprzednicy prawni powódki jeszcze przed upływem terminu na wdrożenie dyrektywy energetycznej zawierali umowy zawierające klauzule na wypadek zmiany podmiotu zobowiązanego do obliczenia i zapłacenia podatku akcyzowego. Dodatkowo (...) SA, w której skład wchodzi powódka, odniosła się obszernie do projektu ustawy o podatku akcyzowym z dnia 3 czerwca 2008 r. W ocenie pozwanego, powyższe okoliczności dowodzą, że powódka posiadała świadomość kierunków koniecznych zmian prawodawczych jeszcze na wczesnym etapie prac.

Pozwany podniósł zarzut przedawnienia wskazując, że powódka wiedziała o szkodzie już w chwili niedostosowania przez Polskę krajowego porządku prawnego do regulacji zawartej w dyrektywie energetycznej, a zatem w dniu 1 stycznia 2006 r. Dochodzone roszczenie przedawniło się zatem z dniem 1 stycznia 2009 r. Pozwany wskazał, że ze względu na profesjonalny charakter strony powodowej należy przyjąć domniemanie faktyczne, że dowiedziała się ona o szkodzie i osobie odpowiedzialnej za jej naprawienie już na samym początku uchybienia przez Polskę obowiązkom implementacyjnym, tj. w styczniu 2006 r. Ponadto, zdaniem pozwanego, w niniejszej sprawie nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia na skutek wystąpienia przez powódkę z wnioskiem o zawezwanie do próby ugodowej, ponieważ z wnioskami tymi spółka wystąpiła ponad trzy lata po upływie terminu przedawnienia. Bez znaczenia dla biegu przedawnienia pozostaje również data wydania przez Trybunał Sprawiedliwości UE wyroku z dnia 12 lutego 2009 r., stwierdzającego naruszenie przez Polskę obowiązków dostosowawczych. Powódka mogła zgłosić roszczenie odszkodowawcze bez konieczności czekania na wydanie wyroku stwierdzającego naruszenie prawa unijnego.

Pozwany wskazał, że jeżeli podmiot domaga się odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej przez organ państwa polskiego na skutek działania naruszającego prawo unijne, przesłanki odpowiedzialności określają przepisy polskiego kodeksu cywilnego z uwzględnieniem zasad odpowiedzialności odszkodowawczej państwa utrwalonych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości UE. Odpowiedzialność Skarbu Państwa wymaga zatem oczywistego i bezwarunkowego przyznania producentom energii elektrycznej wolności od obciążeń podatkowych. W ocenie pozwanego, treść art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej nie wskazuje na przyznanie jakichkolwiek praw producentom energii. Prawodawca unijny przesądził jedynie o momencie wymagalności podatku od energii elektrycznej. Jeżeli przyjęto by nawet istnienie takiego uprawnienia producentów energii, to nie można uznać, że obowiązek wydania aktu przyznającego producentom to uprawnienie był na tyle skonkretyzowany, aby uzasadnić odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa.

Zdaniem pozwanego, wydanie wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości UE nie uzasadnia przyznania roszczenia odszkodowawczego. Trybunał stwierdził jedynie, że Polska niewłaściwie określiła moment wymagalności podatku akcyzowego. Nie zakwestionował natomiast zasadności pobierania przez państwo polskie akcyzy z tytułu nabycia wewnątrzspółnotowego energii elektrycznej w latach 2006-2009, ani też zasadności pobierania jej od nabywców wewnątrzspółnotowych.

Pozwany również wskazał, że w niniejszej sprawie nie wykazano szkody oraz związku przyczynowego. W ocenie Skarbu Państwa, powódka dochodzi w rzeczywistości zwrotu uiszczanego podatku akcyzowego w zakresie, w jakim

nie został on przerzucony na odbiorców końcowych. Odwołanie się przez powódkę do konstrukcji korzyści, które spółka mogłaby osiągnąć, gdyby jej szkody nie wyrządzono, stanowi zabieg podjęty jedynie w celu uchylecia się od skutków prawomocnego oddalenia wniosków o zwrot nadpłaconego podatku akcyzowego zgłaszanych w postępowaniu administracyjnym (odpowiedź na pozew – k. 13144-13181).

W piśmie procesowym z dnia 26 listopada 2015 r. powódka wskazała, że art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej jest bezpośrednio skuteczny, a tym samym przyznaje producentom energii elektrycznej prawo do powoływania się na ten przepis bezpośrednio w celu ochrony prawa do nie bycia opodatkowanym z tytułu dostawy energii elektrycznej do dystrybutorów i redystrybutorów. Jest to zatem wystarczające, w świetle art. 417¹ § 4 k.c., dla uznania odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia powódka wskazała, że nie mogła mieć i nie miała wiedzy o tym, że rekompensaty uszczerbków poniesionych na skutek uiszczania nienależnego podatku akcyzowego powinna dochodzić w ramach roszczenia odszkodowawczego, co najmniej do chwili wydania uchwały NSA z dnia 22 czerwca 2011 r., sygn. I GPS 1/11. Do tego momentu powódka pozostawała w przekonaniu, że naprawienie poniesionej szkody w całości nastąpi poprzez zwrot nadpłaty podatku akcyzowego. W ocenie powódki, dopiero uchwała NSA, a następnie oddalenie skarg (...) SA przez sądy administracyjne ze wskazaniem na właściwość drogi cywilnej, uzasadnia uznanie, że powódka dowiedziała się z kompetentnego źródła, że brak implementacji dyrektywy energetycznej jest źródłem roszczenia odszkodowawczego przeciwko Skarbowi Państwa. Z kolei wyrok TSUE dał powódce podstawy do przypuszczenia, że z art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej wynikają dla niej określone uprawnienia, których naruszenie może stać się podstawą odpowiedzialności Rzeczypospolitej Polskiej.

W ocenie powódki, nie do przyjęcia jest stanowisko pozwanego, z którego wynika, że spółka mogła wiedzieć o szkodzie przed wydaniem tego orzeczenia, jeśli bezpośrednia skuteczność art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej przed wydaniem tego wyroku była kontestowana w orzecznictwie sądowym. Powódka zaznaczyła, że pozwany nie udowodnił w żaden sposób, aby spółka wiedziała o szkodzie i osobie odpowiedzialnej do jej naprawienia już w dniu 1 stycznia 2006 r., co zresztą jest niemożliwe, gdyż szkoda w tym momencie jeszcze nie powstała. W ocenie spółki, moment dowiedzenia się o zaniechaniu legislacyjnym nie rozpoczyna biegu terminu przedawnienia, gdyż nie jest tożsamy z momentem dowiedzenia się o szkodzie i osobie odpowiedzialnej za jej naprawienie. Z ostrożności procesowej powódka podniosła zarzut nadużycia przez pozwanego zarzutu przedawnienia (art. 5 k.c.) (pismo procesowe powódki z dnia 26 listopada 2015 r. – k. 13234-13250).

W piśmie procesowym z dnia 15 marca 2016 r. pozwany wskazał, że instytucja nadpłaty uregulowana w art. 72 § 1 pkt 1 i następ. ustawy Ordynacja podatkowa, daje możliwość uzyskania tylko i wyłącznie zwrotu zapłaconego podatku, a wniosek o stwierdzenie nadpłaty wiąże się ze skorygowaniem przez podatnika uprzednio złożonej organowi podatkowemu deklaracji podatkowej dotyczącej tego podatku. W ocenie Skarbu Państwa, nie można zatem przyjąć, że w ramach postępowania podatkowego powódka miała jakiegokolwiek podstawy aby przypuszczać, że obok ewentualnego zwrotu zadeklarowanego i zapłaconego podatku akcyzowego organ podatkowy uwzględni w ramach instytucji nadpłaty inne hipotetycznie poniesione przez spółkę uszczerbki, zwłaszcza że miały one charakter cywilny, a nie podatkowy, gdyż powstały w relacji powódka – jej kontrahenci, nie zaś powódka – Skarb Państwa. Ponadto to nie uchwała NSA z dnia 22 czerwca 2011 r., sygn. I GPS 1/11, była źródłem wiedzy powódki o odpowiedzialności Skarbu Państwa za tak zwany delikt legislacyjny, lecz niedostosowanie przez Polskę krajowego porządku prawnego do regulacji zawartej w dyrektywie energetycznej. Pozwany podkreślił, że wystarczy powzięcie przez poszkodowanego wiadomości o samej pewności poniesienia szkody, a nie o jej rozmiarach i trwałości następstw (pismo procesowe pozwanego z dnia 15 marca 2016 r. – k. 13269-13287).

W piśmie procesowym z dnia 17 lipca 2019 r. powódka wskazała, że treść wniosków o zawezwanie do próby ugodowej z dnia 9 lutego 2012 r. potwierdza tożsamość podmiotową i przedmiotową roszczeń dochodzonych niniejszym pozewem. W ocenie spółki, wnioski o zawezwanie do próby ugodowej zostały złożone przed upływem trzech lat od

najwcześniejszego, możliwego terminu rozpoczęcia biegu przedawnienia, tj. od dnia 12 lutego 2009 r., a zatem skutecznie przerwały bieg terminu przedawnienia (pismo procesowe powódki z dnia 17 lipca 2019 r. – k. 15558-15577).

W piśmie procesowym z dnia 17 lipca 2019 r. pozwany wskazał, że w niniejszej sprawie nie zachodzi tożsamość co do wierzytelności sprecyzowanej we wnioskach o zawezwanie do próby ugodowej oraz w pozwie, zarówno co do przedmiotu, jak i jej wysokości (pismo procesowe pozwanego z dnia 17 lipca 2019 r. – k. 15490-15508).

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy w Warszawie odmówił odrzucenia pozwu, wskazując w uzasadnieniu, że w niniejszej sprawie powódka dochodzi zapłaty odszkodowania za brak implementacji dyrektywy, a nie zwrotu podatku akcyzowego. Gdyby żądanie obejmowało zwrot podatku, to faktycznie niniejsza sprawa nie miałaby charakteru sprawy cywilnej i właściwy byłby tryb administracyjny. Skoro jednak powódka zakreśliła ramy tego procesu poprzez określenie żądania jako zapłatę odszkodowania za brak implementacji dyrektywy, to sprawa ta ma charakter cywilny (postanowienie wraz z uzasadnieniem – k. 13395, 13398-13402).

Sąd ustalił następujący **stan faktyczny**:

(...) spółka akcyjna z siedzibą w B. jest przedsiębiorstwem z sektora elektroenergetycznego. Przedmiotem działalności spółki jest prowadzenie procesów wydobycia węgla brunatnego, wytwarzanie energii elektrycznej i ciepła oraz świadczenie innych usług związanych ze sprzedażą energii elektrycznej i ciepła. W okresie od dnia 1 sierpnia 2001 r. do dnia 24 marca 2005 r. spółka działała pod nazwą Elektrownia (...) spółka akcyjna, w okresie od dnia 24 marca 2005 r. do dnia 3 października 2008 r. pod nazwą (...) spółka akcyjna, zaś w okresie od dnia 3 października 2008 r. do dnia 1 września 2010 r. pod nazwą (...) spółka akcyjna. W dniu 1 września 2010 r. doszło do połączenia się spółek: (...) spółka akcyjna z m.in. (...) spółka akcyjna, (...) spółka akcyjna, (...) spółka akcyjna i (...) spółka akcyjna – w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., tj. przez przeniesienie całego majątku spółek przejmowanych na spółkę przejmującą (...) spółka akcyjna) w zamian za akcje, które spółka przejmująca przyznała wspólnikom spółek przejmowanych. W dniu 12 marca 2012 r. miało miejsce połączenie się spółek: (...) spółka akcyjna i (...) spółka akcyjna w trybie art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., tj. przez przeniesienie całego majątku spółki przejmowanej na spółkę przejmującą (...) spółka akcyjna) w zamian za akcje, które spółka przejmująca przyznała akcjonariuszom spółki przejmowanej (odpisy KRS – k. 38-46, 54-90v).

(...) SA jest następcą prawnym holdingu energetycznego, który powstał w 2004 r. i działał pod nazwą (...) SA, w skład którego wchodziły: Elektrownia (...) SA, Elektrownia (...) SA, Elektrownia (...) SA, Kopalnia (...) SA oraz Kopalnia (...) SA (zeznania świadka M. W. – k. 15318-15322).

Aktualnie (...) SA wchodzi w skład największej w Polsce grupy energetycznej działającej pod nazwą (...) SA. (...) SA jest członkiem (...) Towarzystwa (...) oraz Towarzystwa (...). (...) SA jest zaś członkiem Towarzystwa (...).

Do końca 2005 r. holding energetyczny (...) SA miał podpisany kontrakt długoterminowy z (...) SA, które kupowały niemal całą energię wyprodukowaną przez holding. W 2006 r. cała energia została przeznaczona do sprzedaży rynkowej. (...) SA posiadała bardzo duży wolumen energii elektrycznej, nieporównywalny z innymi producentami energii, ponieważ węgiel brunatny stanowił stosunkowo tanie paliwo. Z tego powodu holding mógł uzyskiwać konkurencyjne ceny na rynku. W formułach cenowych sprzedaży energii elektrycznej ujęta była pozycja akcyzy (zeznania świadków: M. W. – k. 15318-15322 i R. P. – k. 15406-15408).

Od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 15 lutego 2002 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym, o zmianie ustawy o Policji oraz o zmianie ustawy – Kodeks wykroczeń (Dz.U. 2002.19.185), tj. od dnia 26 marca 2002 r., energia elektryczna została opodatkowana podatkiem akcyzowym w wysokości 20 zł za 1 MWh. Zgodnie z art. 6 ust. 1 i art. 35 ust. 1 pkt 1 nieobowiązującej już ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. 1993.11.50), obowiązek podatkowy powstaje z chwilą wydania (dostarczenia) towaru, obowiązek podatkowy w zakresie akcyzy ciąży zaś na producencie wyrobów akcyzowych. Opodatkowanie podatkiem akcyzowym energii elektrycznej następowało zatem w momencie dostarczenia przez producenta tej energii do dystrybutora/restrybutora, a podatnikiem podatku akcyzowego z tego tytułu był producent energii elektrycznej. Również późniejsza i nieobowiązująca już ustawa z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym

(Dz.U. 2004.29.257) przewidywała w art. 6 ust. 5, że w przypadku energii elektrycznej obowiązek podatkowy powstaje z dniem jej wydania. Zobowiązanie podatkowe powstawało zatem w chwili wprowadzenia energii elektrycznej do sieci przez jej producenta. (...) SA uiszczala na podstawie wyżej wskazanych przepisów podatek akcyzowy (zeznania świadków: M. K. (1) – k. 15405-15406, R. P. – k. 15406-15408 i Z. N. – k. 15462-15464).

Na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 stycznia 1993 r. o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym (Dz.U. 1993.11.50) oraz ustawy z dnia 23 stycznia 2004 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. 2004.29.257) spółki: (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA były podatnikami podatku akcyzowego.

W okresie od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia 28 lutego 2009 r. spółki: (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA sprzedawały energię elektryczną (...) SA w ramach zawieranych kontraktów długoterminowych, operatorom systemu dystrybucyjnego oraz przedsiębiorstwom obrotu. Spółki dostarczały również energię elektryczną podmiotom będącym odbiorcami końcowymi (sprawozdania o działalności podstawowej elektrowni ciepłych za lata 2006-2009 – k. 6699-6818, 6843-6857, 6961-7047v, 7060-7071, 7081-7119, 7200-7231, 7272-7308, 7356-7387; umowy sprzedaży i dostawy energii elektrycznej – k. 7398-8016; zeznania świadków: M. W. – k. 15318-15322, M. K. (1) – k. 15405-15406 i Z. N. – k. 15462-15464).

W dniu 1 maja 2004 r. Rzeczpospolita Polska stała się pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej i została zobowiązana do dostosowania polskiego prawa do prawa wspólnotowego, w tym nałożono na nią obowiązek implementowania przepisów dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U.UE.L. 2003.283.51), zmienionej dyrektywą Rady 2004/74/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. zmieniającą dyrektywę 2003/96/WE w zakresie możliwości stosowania przez określone Państwa Członkowskie czasowych zwolnień lub obniżek poziomu opodatkowania na produkty energetyczne i energię elektryczną (Dz.U.UE.L. 2004.157.87). Rzeczpospolita Polska mogła zastosować okres przejściowy do dnia 1 stycznia 2006 r. w celu dostosowania swojego systemu opodatkowania energii elektrycznej do ram wspólnotowych (art. 18a ust. 9 dyrektywy energetycznej). Dyrektywa energetyczna przewidywała, że energia elektryczna i gaz ziemny podlegają podatkowi, które stają się wymagalne w momencie dostawy przez dystrybutora lub redystrybutora (art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej).

W 2005 r. wszyscy producenci energii elektrycznej wiedzieli, że obowiązek zapłaty podatku akcyzowego będzie przerzucony na dystrybutorów i redystrybutorów. W tym czasie do holdingu energetycznego (...) SA docierały informacje, że już wkrótce producenci energii nie będą obciążeni akcyzą (zeznania świadków M. K. (2) – k. 15346-15347 i Z. N. – k. 15462-15464).

Do dnia 1 stycznia 2006 r. Rzeczpospolita Polska nie dostosowała krajowego systemu opodatkowania energii elektrycznej do wymogów wynikających z art. 21 ust. 5 dyrektywy energetycznej w zakresie określenia momentu, w którym podatek od energii elektrycznej staje się wymagalny. Na skutek tego spółki: (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA w okresie od stycznia 2006 r. do końca lutego 2009 r. w dalszym ciągu uiszczaly podatek akcyzowy przy sprzedaży energii elektrycznej dystrybutorom i redystrybutorom. Ostatecznie ciężar podatku akcyzowego był w całości przerzucany na operatorów systemu dystrybucyjnego i redystrybucyjnego (umowy sprzedaży i dostawy energii elektrycznej – k. 7398-8016; faktury VAT – k. 8048-9713, 9722-13121).

Umowy sprzedaży i dostawy energii elektrycznej określały, że ceny energii są cenami netto zawierającymi podatek akcyzowy. W fakturach VAT zamieszczano informację, że w wartości sprzedaży energii elektrycznej wykazanej w fakturach zawarty jest podatek akcyzowy. W okresie styczeń 2006 r. – luty 2009 r. spółki podpisywały ze swoimi kontrahentami porozumienia, w których zawarte były klauzule dotyczące zasad obniżenia ceny energii elektrycznej w przypadku, gdyby obowiązek zapłaty akcyzy przeszedł na dystrybutorów. W przypadku zmiany podmiotu zobowiązanego do zapłaty podatku akcyzowego ceny umowne za energię elektryczną miały zostać obniżone o określone kwoty. Strony umów wynegocjowały, że w przypadku przerzucenia ciężaru akcyzy na dystrybutorów cena za 1 MWh zostanie obniżona o kwotę 17,50 zł za 1 MWh („klauzule 17,50”), nie zaś o pełną kwotę podatku w wysokości

20 zł za 1 MWh (wyciągi z rachunków bankowych i potwierdzenia przelewów – k. 5442-6582; umowy sprzedaży i dostawy energii elektrycznej – k. 7398-8016; faktury VAT – k. 8048-9713, 9722-13121; zeznania świadków: M. W. – k. 15318-15322, M. K. (1) – k. 15405-15406, R. P. – k. 15406-15408 i E. P. – k. 15464-15466).

W dniu 1 marca 2009 r. weszła w życie ustawa z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz.U. 2019.864 j.t.), w której implementowano przepisy dyrektywy energetycznej. Od dnia 1 marca 2009 r. opodatkowanie energii elektrycznej następuje w momencie dostawy energii do nabywcy końcowego.

W dniu 29 czerwca 2001 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki z dniem 1 lipca 2001 r. zwolnił przedsiębiorstwa posiadające koncesję na wytwarzanie lub obrót energią elektryczną z obowiązku przedkładania do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej. W dniu 31 października 2007 r. Prezes Urzędu Regulacji Energetyki wydał komunikat, w którym zapowiedział, że wszystkie przedsiębiorstwa energetyczne posiadające koncesję na obrót energią elektryczną, w tym także te, które posiadają jednocześnie koncesję na dystrybucję energii elektrycznej, zostaną zwolnione z obowiązku przedkładania do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej w obrocie energią elektryczną (stanowisko Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki – k. 1205; komunikat Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki – k. 1207-1208).

W latach 2006-2009 energia elektryczna nie była już produktem taryfowanym. Cena energii ustalana była w toku wzajemnych negocjacji (zeznania świadków: S. W. – k. 15431-15433 i Z. F. – k. 15433-15434).

Średnia cena sprzedaży energii elektrycznej na rynku konkurencyjnym osiągnęła poziom 119,70 zł/MWh w 2006 r., 128,80 zł/MWh w 2007 r., 155,44 zł/MWh w 2008 r. i 197,21 zł/MWh w 2009 r. (informacje w sprawie średniej ceny sprzedaży energii elektrycznej – k. 1222-1229).

W 2006 r. (...) SA uzyskała przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2007 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2008 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej oraz w 2009 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej (sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 – k. 2048-2243v).

(...) SA złożyła w Urzędzie Celnym w P. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za 2006 r. wyniosła (...)zł, za 2007 r. – (...)zł, za 2008 r. – (...) zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...) zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 997-1084v).

W 2006 r. (...) SA uzyskał przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2007 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2008 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, zaś w 2009 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej (sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 – k. 2944-3178v).

(...) SA złożył w Urzędzie Celnym w S. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za

2006 r. wyniosła (...) zł, za 2007 r. – (...)zł, za 2008 r. – (...) zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...)zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 247-431).

W okresie od dnia 1 maja 2005 r. do dnia 30 kwietnia 2006 r. (...) SA uzyskała przychód w wysokości (...)zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii elektrycznej, w okresie od dnia 1 maja 2006 r. do dnia 30 kwietnia 2007 r. przychód w wysokości (...) zł netto. W okresie od dnia 1 maja 2007 r. do dnia 30 kwietnia 2008 r. spółka uzyskała przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią, zaś w okresie od dnia 1 maja 2008 r. do dnia 31 grudnia 2009 r. przychód w wysokości(...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią (sprawozdania finansowe za lata 2005-2009 – k. 3314-3409).

(...) SA złożył w Urzędzie Celnym w B. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za 2006 r. wyniosła (...) zł, za 2007 r. – (...)zł, za 2008 r. – (...) zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...) zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 432-516v).

W 2006 r. (...) SA uzyskała przychód w wysokości (...)zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2007 r. przychód w wysokości(...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...)zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2008 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, zaś w 2009 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej (sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 – k. 3714-4016).

(...) SA złożyła w Urzędzie Celnym w O. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za 2006 r. wyniosła (...)zł, za 2007 r. –(...)zł, za 2008 r. – (...)zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...) zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 517-897v).

W 2006 r. (...) SA uzyskała przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2007 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2008 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, zaś w 2009 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej (sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 – k. 1625-1821v).

(...) SA złożyła w Urzędzie Celnym w L. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za 2006 r. wyniosła (...) zł, za 2007 r. – (...) zł, za 2008 r. – (...) zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...) zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 898-996v).

W 2006 r. (...) SA uzyskała przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej, w 2007 r. przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży produktów w postaci energii i usług związanych z energią oraz przychód w wysokości (...) zł netto z tytułu sprzedaży towarów w postaci energii elektrycznej. W 2008

r. przychód ze sprzedaży energii elektrycznej wyniósł (...) zł, w 2009 r. zaś (...) zł (sprawozdania finansowe za lata 2006-2009 – k. 2485-2676v).

(...) SA złożyła w Urzędzie Celnym w G. deklaracje akcyzowe AKC-3 z tytułu sprzedaży energii elektrycznej za lata 2006-2008 oraz za styczeń i luty 2009 r. Łączna kwota należnego podatku akcyzowego wynikająca z deklaracji za 2006 r. wyniosła (...) zł, za 2007 r. – (...) zł, za 2008 r. – (...) zł oraz za styczeń i luty 2009 r. – (...) zł (deklaracje akcyzowe AKC-3 wraz z informacjami o podatku akcyzowym od energii elektrycznej AKC-3/H – k. 1085-1203).

Pismem z dnia 25 maja 2007 r. Minister Finansów poinformował m.in. Towarzystwo (...) i (...)Towarzystwo (...), że projekt ustawy o podatku akcyzowym został w dniu 25 maja 2007 r. przesłany do uzgodnień międzyresortowych oraz umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej. Minister Finansów wezwał zainteresowane podmioty do zgłoszenia ewentualnych uwag do projektu w terminie do dnia 11 czerwca 2007 r. (pismo Ministra Finansów z dnia 25 maja 2007 r. – k. 13198-13201).

Chęć udziału w pracach nad projektem ustawy o podatku akcyzowym zgłosiły m.in. Towarzystwo (...), Towarzystwo (...), (...) Towarzystwo (...)i (...)SA, przedstawiając Ministrowi Finansów swoje uwagi (pismo Departamentu Podatku Akcyzowego i Ekologicznego wraz z wykazem podmiotów, które zgłosiły zainteresowanie pracami nad projektem ustawy o podatku akcyzowym – k. 13202-13207v).

Na początku 2007 r. i w 2008 r. (...) SA zleciła zewnętrznym firmom prawniczym i podatkowym przygotowanie analizy dotyczącej możliwych konsekwencji prawno-podatkowych związanych z niezgodnością krajowych przepisów w zakresie opodatkowania podatkiem akcyzowym wytwórców energii elektrycznej z przepisami wspólnotowymi oraz ewentualnego obowiązku zarządów spółek wytwarzających energię elektryczną do dochodzenia zwrotu nadpłaconego podatku akcyzowego (analizy prawno-podatkowe – k. 13291-13322).

W dniu 20 czerwca 2008 r. do Ministerstwa Finansów wpłynęło pismo (...) SA, w którym spółka poinformowała, że pragnie odnieść się do aktualnych propozycji zmiany przepisów akcyzowych w związku z udostępnionym przez Ministerstwo Finansów projektem ustawy o podatku akcyzowym z dnia 3 czerwca 2008 r. oraz wcześniejszymi konsultacjami dotyczącymi nowelizacji regulacji w zakresie podatku akcyzowego. (...) SA zgłosiła swoje zainteresowanie wzięciem udziału w procedurze wysłuchania publicznego oraz zapewniła o swojej gotowości do dalszej dyskusji nad kształtem proponowanych przepisów akcyzowych, w tym przepisów wykonawczych do ustawy o podatku akcyzowym (pismo (...) SA z dnia 10 czerwca 2008 r. – k. 13182; zgłoszenie zainteresowania pracami nad projektem ustawy o podatku akcyzowym z dnia 3 czerwca 2008 r. – k. 13183-13197).

Pismem z dnia 23 czerwca 2008 r. Prezes Zarządu (...) SA zwrócił się do Ministra Skarbu Państwa z prośbą o spotkanie, celem przedstawienia konsekwencji wynikających dla spółki z niedostosowania polskich przepisów w zakresie opodatkowania energii elektrycznej podatkiem akcyzowym do przepisów prawa wspólnotowego (pismo (...) SA z dnia 23 czerwca 2008 r. – k. 13288-13290).

W Ministerstwie Skarbu Państwa doszło do spotkania pomiędzy Prezesem i Wiceprezesem Zarządu (...) SA a Dyrektorem i pracownikami Departamentu Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji, w trakcie którego przedstawiciele spółki przedstawili zagadnienie niezgodności polskiej ustawy o podatku akcyzowym z prawodawstwem Unii Europejskiej i konsekwencje tej niezgodności dla budżetu państwa, jak również dla branży elektroenergetycznej (pismo (...) SA z dnia 27 sierpnia 2008 r. – k. 13223).

Wyrokiem z dnia 12 lutego 2009 r., wydanym w sprawie ze skargi Komisji Wspólnot Europejskich przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, sygn. C-475/07 (Lex nr 485098), Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że poprzez zaniechanie dostosowania do dnia 1 stycznia 2006 r. systemu opodatkowania energii elektrycznej do wymogów wynikających z treści art. 21 ust. 5 akapit pierwszy dyrektywy Rady nr 2003/96/WE w zakresie określenia momentu, w którym podatek od energii elektrycznej staje się wymagalny, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy tej dyrektywy.

W dniu 11 lutego 2009 r. (...) SA złożyła do Naczelnika Urzędu Celnego w P. wniosek o stwierdzenie nadpłaty w akcyzie od energii elektrycznej sprzedanej na rzecz dystrybutorów i redystrybutorów za okres styczeń 2006 r. – grudzień 2008 r.

Decyzją z dnia 22 lipca 2009 r. Naczelnik Urzędu Celnego w P. odmówił stwierdzenia nadpłaty w akcyzie. Spółka wniosła odwołanie do Dyrektora Izby Celnej w Ł., który uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia.

Naczelnik Urzędu Celnego w P. wszczął wobec spółki kontrolę podatkową w zakresie rozliczenia akcyzy. W wyniku kontroli stwierdzono, że spółka nieprawidłowo stosowała zwolnienie od akcyzy, gdyż obejmowała nim również energię zużywaną do celów pozaprodukcyjnych, tzn. zużywaną w budynkach administracji, magazynach, do oświetlenia dróg i placów. Ponadto stwierdzono, że zobowiązanie podatkowe wykazane przez spółkę na korektach deklaracji AKC-3 było zaniżone, ponieważ nie obejmowało zobowiązania podatkowego z tytułu sprzedaży energii elektrycznej, wobec której spółka nienależnie stosowała zwolnienie od akcyzy. W dniu 29 czerwca 2012 r. Naczelnik Urzędu Celnego w P. wydał decyzję, w której określił spółce zobowiązanie w akcyzie oraz odmówił stwierdzenia nadpłaty. Na skutek zaskarżenia przez spółkę decyzji Naczelnika Urzędu Celnego, Dyrektor Izby Celnej w Ł. w dniu 21 grudnia 2012 r. wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję organu I instancji uznając, że spółka nie poniosła uszczerbku majątkowego w związku z zapłatą akcyzy.

(...) SA wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. na decyzję Dyrektora Izby Celnej w Ł. z dnia 21 grudnia 2012 r., sygn. (...) (skarga z uzasadnieniem – k. 4098-4109).

W dniu 27 kwietnia 2009 r. (...) SA złożyła do Naczelnika Urzędu Celnego w P. wniosek o stwierdzenie nadpłaty w akcyzie od energii elektrycznej sprzedanej na rzecz dystrybutorów i redystrybutorów za okres styczeń 2009 r. – luty 2009 r.

Decyzją z dnia 21 lipca 2009 r. Naczelnik Urzędu Celnego w P. odmówił stwierdzenia nadpłaty w akcyzie. Spółka wniosła odwołanie do Dyrektora Izby Celnej, który uchylił zaskarżoną decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia. W dniu 29 czerwca 2012 r. Naczelnik Urzędu Celnego w P. wydał decyzję, w której określił spółce zobowiązanie w akcyzie za styczeń i luty 2009 r. oraz odmówił stwierdzenia nadpłaty. Na skutek zaskarżenia przez spółkę decyzji Naczelnika Urzędu Celnego, Dyrektor Izby Celnej w Ł. w dniu 21 grudnia 2012 r. wydał decyzję utrzymującą w mocy decyzję organu I instancji.

(...) SA wniósł skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Ł. na decyzję Dyrektora Izby Celnej w Ł. z dnia 21 grudnia 2012 r., sygn. (...) (skarga z uzasadnieniem – k. 4086-4097).

Spółka (...) SA, działając w imieniu własnym (dawniej (...) SA) oraz jako następca prawny spółek: (...) SA, (...) SA, (...) SA, (...) SA oraz (...) SA, wystąpiła do Naczelników Urzędów Celnych w: P., L., S., G., B. i O. o stwierdzenie, na podstawie art. 75 § 2 pkt 1 lit. a w zw. z art. 72 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa, nadpłaty w podatku akcyzowym za okres styczeń 2006 r. – luty 2009 r.

Rozpoznając wnioski spółki (...) SA organy administracyjne: Naczelnik Urzędu Celnego w P., Naczelnik Urzędu Celnego w L., Naczelnik Urzędu Celnego w S., Naczelnik Urzędu Celnego w G., Naczelnik Urzędu Celnego w B. i Naczelnik Urzędu Celnego w O., w wydawanych decyzjach odmawiały zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym wskazując, że spółka nie mogła ponieść uszczerbku majątkowego z tytułu strat energii elektrycznej powstałych przy przesyle energii elektrycznej, gdyż odprowadzała podatek akcyzowy od ilości energii elektrycznej wydanej przy sprzedaży do dystrybutora. W takim przypadku zawarta w cenie akcyza dotyczyła ilości energii elektrycznej stwierdzonej w momencie jej wydania, a nie w momencie jej odbioru przez odbiorcę końcowego. Wobec tego nie mogła ponieść zubożenia związanego z przeniesieniem momentu powstania obowiązku na dystrybutora, albowiem w tym momencie dystrybutor energii elektrycznej płacił producentowi akcyzę od całości sprzedanej (wydanej) energii

elektrycznej, w tym również od ilości energii elektrycznej, która została utracona przy przesyłce (decyzje Naczelników Urzędów Celných w: P. – k. 13427-13443; B. – k. 13446-14056v; G. – k. 14060-140084 i L. – k. 14753-14785v).

(...) SA składała odwołania od powyższych decyzji Naczelników Urzędów Celných w P., L., S., G., B. i O., na skutek których Dyrektorzy Izb Celných w Ł., W., S., R. i O. uchylali zaskarżone decyzje i przekazywali sprawy do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji (decyzja Dyrektora Izby Celnęj w R. – k. 14085-14096).

W wyniku ponownego rozpoznania spraw organy I instancji odmawiały stwierdzenia nadpłaty. W wyniku wnoszonych środków odwoławczych Dyrektorzy Izb Celných utrzymywali w mocy decyzje Naczelników Urzędów Celných. Zgodnie ze stanowiskiem zajęтым przez organ odwoławczy, spółka nie poniosła ciężaru ekonomicznego jednofazowego podatku, który w trakcie obrotu energią elektryczną został przerzucony na jej kontrahentów.

(...) SA składała skargi na decyzje organów odwoławczych w przedmiocie odmowy zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym do Wojewódzkich Sądów Administracyjnych. Wyrokami z dnia 29 maja 2013 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł. oddalił skargi wniesione przez (...) na decyzje Dyrektora Izby Celnęj w Ł. z dnia 21 grudnia 2012 r. w przedmiocie określenia zobowiązania oraz odmowy stwierdzenia nadpłaty i zwrotu podatku akcyzowego za okres styczeń 2007 r. – luty 2009 r. w sprawach o sygn. akt: III SA/Łd 300/13, III SA/Łd 301/13, III SA/Łd 302/13. Wyrokiem z dnia 18 lipca 2013 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Ł., w sprawie o sygn. akt III SA/Łd 443/13, uchylił zaskarżoną decyzję Dyrektora Izby Celnęj w Ł. z dnia 5 lutego 2013 r. w części, w jakiej utrzymuje ona w mocy pkt 1 decyzji Naczelnika Urzędu Celnęgo w P. z dnia 5 grudnia 2011 r., dotyczący określenia zobowiązania podatkowego w podatku akcyzowym za okres styczeń 2006 r. – grudzień 2006 r. i oddalił skargę w pozostałej części.

Wyrokiem z dnia 4 grudnia 2012 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny we W. oddalił skargę wniesioną przez (...) SA, działającej jako następcę prawny (...) SA, na decyzje Dyrektora Izby Celnęj we W. w przedmiocie odmowy zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym za okres czerwiec 2006 r. – luty 2009 r. w sprawie o sygn. akt: I SA/Wr 974/12.

Wyrokami z dnia 11 grudnia 2013 r. i 12 grudnia 2013 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w S. oddalił skargi wniesione przez (...) SA, działającej jako następcę prawny (...) SA, na decyzje Dyrektora Izby Celnęj w S. w przedmiocie odmowy zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym za okres styczeń 2006 r. – luty 2009 r. w sprawach o sygn. akt: I SA/Sz 591/13, I SA/Sz 592/13, I SA/Sz 593/13, I SA/Sz 594/13, I SA/Sz 595/13, I SA/Sz 596/13, I SA/Sz 597/13, I SA/Sz 598/13, I SA/Sz 599/13, I SA/Sz 600/13, I SA/Sz 601/13, I SA/Sz 602/13, I SA/Sz 603/13, I SA/Sz 604/13, I SA/Sz 605/13, I SA/Sz 606/13, I SA/Sz 607/13, I SA/Sz 608/13, I SA/Sz 609/13, I SA/Sz 610/13, I SA/Sz 611/13, I SA/Sz 612/13, I SA/Sz 613/13, I SA/Sz 614/13, I SA/Sz 615/13, I SA/Sz 616/13, I SA/Sz 617/13, I SA/Sz 618/13, I SA/Sz 619/13, I SA/Sz 620/13, I SA/Sz 621/13, I SA/Sz 622/13, I SA/Sz 623/13, I SA/Sz 624/13, I SA/Sz 625/13, I SA/Sz 626/13, I SA/Sz 627/13, I SA/Sz 628/13.

Wyrokami z dnia 21 sierpnia 2013 r., 28 sierpnia 2013 r., 11 września 2013 r., 2 października 2013 r., 9 października 2013 r., 14 października 2013 r., 16 października 2013 r. i 12 lutego 2014 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w O. oddalił skargi wniesione przez (...) SA, działającej jako następcę prawny (...) SA, na decyzje Dyrektora Izby Celnęj w O. w przedmiocie odmowy zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym za okres styczeń 2006 r. – luty 2009 r. w sprawach o sygn. akt: I SA/Op 282/13, I SA/Op 283/13, I SA/Op 284/13, I SA/Op 285/13, I SA/Op 286/13, I SA/Op 287/13, I SA/Op 288/13, I SA/Op 289/13, I SA/Op 290/13, I SA/Op 291/13, I SA/Op 292/13, I SA/Op 293/13, I SA/Op 294/13, I SA/Op 295/13, I SA/Op 296/13, I SA/Op 297/13, I SA/Op 298/13, I SA/Op 299/13, I SA/Op 300/13, I SA/Op 301/13, I SA/Op 302/13, I SA/Op 303/13, I SA/Op 304/13, I SA/Op 305/13, I SA/Op 306/13, I SA/Op 307/13, I SA/Op 308/13, I SA/Op 309/13, I SA/Op 310/13, I SA/Op 311/13, I SA/Op 312/13, I SA/Op 313/13, I SA/Op 314/13, I SA/Op 315/13, I SA/Op 316/13, I SA/Op 317/13, I SA/Op 405/13, I SA/Op 819/13.

W ocenie Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, organy administracyjne prawidłowo uznały, że skarżąca nie poniosła uszczerbku majątkowego związanego z obowiązkiem uiszczenia przez nią podatku akcyzowego. Cały podatek akcyzowy został bowiem przerzucony na nabywców energii elektrycznej: dystrybutorów i redystrybutorów, co wynika z faktur VAT oraz zawieranych przez spółkę umów. Zapłaconą akcyzę spółka uwzględniała zatem w całości w cenie sprzedaży energii elektrycznej za sporny okres rozliczeniowy, a zatem ciężar tego podatku został w rzeczywistości

przeniesiony na nabywców energii. Sądy podkreślały, że celem zwrotu nadpłaty nie jest pokrycie wszelkiego uszczerbku spowodowanego zapłatą nienależnego podatku, lecz wyłącznie restytucja straty w majątku podatnika wywołana bezpośrednio jego zapłatą. Wszelkie inne mogące wystąpić uszczerbki, nawet pozostające w adekwatnym związku przyczynowym z wadliwością podstawy opodatkowania, nie mogą podlegać kompensacji w trybie art. 72 i nast. ustawy Ordynacja podatkowa. Wojewódzkie Sądy Administracyjne wskazywały, że skarżąca domagała się zwrotu utraconych korzyści, a zatem roszczenia kompensacyjnego, które może być dochodzone przed sądem powszechnym na podstawie przepisów kodeksu cywilnego. Ponadto Sądy wskazywały, że w wyniku obciążenia spółki podatkiem akcyzowym nie doszło do spadku sprzedaży, a zatem jego zwrot prowadziłyby do nieuprawnionego wzbogacenia spółki (wyroki Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Ł., O., W. i S. z uzasadnieniami – k. 4132-4249v, 4262-4277v, 4290-4305v, 4318-4333v, 4345-4360v, 4373-4388v, 4401-4416v, 4429-4444, 4457-4471v, 4484-4499v, 4511v-4550, 4563-4578v, 4590v-4605v, 4618-4633v, 4646-5441).

Od powyższych orzeczeń Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w O., Ł., W. i (...) SA wniosła skargi kasacyjne do Naczelnego Sądu Administracyjnego. Wyrokami z dnia 19 listopada 2014 r. Naczelny Sąd Administracyjny oddalił skargi kasacyjne spółki w sprawach o sygn. akt: I GSK 1966/13, I GSK 1967/13, I GSK 1968/13, I GSK 1969/13, I GSK 1970/13, I GSK 1971/13, I GSK 1972/13, I GSK 1973/13, I GSK 1974/13, I GSK 1975/13, I GSK 1976/13, I GSK 1977/13, I GSK 1978/13, I GSK 1979/13.

Naczelny Sąd Administracyjny podzielił stanowisko Wojewódzkich Sądów Administracyjnych, że organy podatkowe w sposób wystarczający ustaliły stan faktyczny sprawy dla potrzeb wydania decyzji odmawiającej stwierdzenia i zwrotu nadpłaty w podatku akcyzowym. Nie naruszyły przepisów postępowania w stopniu mogącym mieć istotny wpływ na wynik sprawy oraz trafnie przyjęły, że skarżąca jako producent energii elektrycznej deklarowała i zapłaciła podatek akcyzowy. Zdaniem Naczelnego Sądu Administracyjnego, skarżąca nie poniosła jednak ciężaru ekonomicznego tego podatku, który w trakcie obrotu energią elektryczną został przerzucony na jej kontrahentów. W ocenie NSA, spółka nie wykazała zarówno w postępowaniu podatkowym, jak i na etapie postępowania sądowego, że poniosła ciężar ekonomiczny deklarowanej i zapłaconej przez siebie akcyzy. Ponadto w uzasadnieniu wskazano, że uszczerbek spowodowany utratą jednostkowej marży po kosztach zmiennych nie mieści się w uszczerbku w majątku podatnika spowodowanym bezpośrednio zapłatą nienależnego podatku (zubożeniu podatnika), warunkującym zwrot nadpłaty. Naczelny Sąd Administracyjny wyjaśnił, że w przypadku zwrotu nadpłaty chodzi o zaspokojenie uszczerbku majątkowego powstałego bezpośrednio wskutek zapłaty świadczenia (roszczenie restytucyjne). Chodzi zatem o przywrócenie do majątku jednostki środków, które wyszły z tego majątku bezpośrednio na skutek zapłacenia nienależnego podatku. Zubożenie podatnika jest zatem konieczną przesłanką istnienia roszczenia o nadpłatę (skargi kasacyjne – k. 14789-15309; wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z uzasadnieniami – k. 4251-4260v, 4279-4288v, 4307-4316v, 4335-4343v, 4362-4371v, 4390-4399v, 4418-4427v, 4446-4455v, 4473-4482v, 4501-4510v, 4552-4561v, 4580-4589v, 4607-4616v, 4635-4644v).

W dniu 13 lutego 2012 r. do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wpłynął wniosek (...) SA o zawiązanie Skarbu Państwa – Ministra Finansów do próby ugodowej w sprawie o zapłatę odszkodowania w kwocie (...) zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia zapłaty. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą VI Co 325/12. W uzasadnieniu wniosku spółka wskazała, że podatek akcyzowy od energii elektrycznej na podstawie przepisów ustawy akcyzowej na producentów energii elektrycznej był w okresie od stycznia 2006 r. do lutego 2009 r. został nałożony z naruszeniem prawa wspólnotowego. Wnioskodawczyni podniosła również, że podmiotom tym przysługuje z tego tytułu wywodzące się z prawa wspólnotowego uprawnienie do żądania zwrotu bezprawnie nałożonego podatku.

We wniosku o zawiązanie do próby ugodowej spółka wskazała, że przysługujące jej roszczenie odszkodowawcze wynika w szczególności z:

- osiągnięcia przez spółkę niższej marży na sprzedaży energii elektrycznej w związku z obciążeniem energii elektrycznej podatkiem akcyzowym, w szczególności niższej marży na kosztach zmiennych,

- utraty części przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej, na co w szczególności wskazuje fakt, że po dniu 1 marca 2009 r., gdy spółka przestała być podatnikiem podatku akcyzowego, jej koszt związany z uiszczeniem podatku akcyzowego zmniejszył się w większym stopniu niż cena, po której spółka była w stanie sprzedawać energię,
- konieczności finansowania przez spółkę kosztu podatku akcyzowego, w sytuacji gdy zwrot części kwoty tego podatku zawarty w wynagrodzeniu otrzymywanym od nabywcy energii elektrycznej (od dystrybutora lub redystrybutora) następował później niż dzień, w którym spółka była zobowiązana do uiszczenia podatku i w konsekwencji brak możliwości uzyskania zwrotu (zysku) z kapitału zaangażowanego,
- ze względu na ponoszenie kosztu podatku akcyzowego konieczność zwiększenia korzystania przez spółkę z dodatkowego finansowania zewnętrznego,
- niemożności realizacji prorozwojowych inwestycji lub niemożności kontynuowania rozpoczętych inwestycji bądź ich opóźnienia ze względu na konieczność przeznaczenia środków finansowych na uiszczenie podatku akcyzowego,
- uzyskania gorszych warunków finansowania zewnętrznego w wyniku osiągnięcia przez spółkę gorszych wyników finansowych, co spowodowane było koniecznością uiszczenia przez spółkę podatku akcyzowego,
- niższej wycenie spółki i jej aktywów wywołane gorszymi wynikami finansowymi lub brakiem środków finansowych, co spowodowane było koniecznością uiszczenia przez spółkę podatku akcyzowego,
- konieczności uiszczenia podatku akcyzowego od energii elektrycznej utraconej w wyniku przesyłania (straty przesyłowe),
- zwiększonych kosztów administracyjnych i pracowniczych, celem wypełnienia wymogów wynikających z ustawy akcyzowej oraz obliczania i uiszczenia podatku akcyzowego,
- kosztów doradztwa prawnego i podatkowego w zakresie podatku akcyzowego oraz związane z tym koszty zastępstwa procesowego.

Ostatecznie nie doszło do zawarcia ugody (wniosek o zawiązanie do próby ugodowej – k. 1241-1250; protokół z rozprawy z dnia 18 maja 2012 r. – k. 1255; dołączone akta Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia o sygn. VI Co 325/12).

W dniu 13 lutego 2012 r. do Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie wpłynął również wniosek (...) SA o zawiązanie Skarbu Państwa – Ministra Finansów do próby ugodowej w sprawie o zapłatę odszkodowania w kwocie (...) zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia zapłaty. Sprawa została zarejestrowana pod sygnaturą VI Co 326/12. W uzasadnieniu wniosku spółka wskazała te same okoliczności faktyczne i prawne stanowiące podstawę roszczenia co (...) SA. Spółka w ten sam sposób określiła również swoją szkodę. Ostatecznie nie doszło do zawarcia ugody (wniosek o zawiązanie do próby ugodowej – k. 1257-1266; protokół z rozprawy z dnia 9 sierpnia 2012 r. – k. 1271; dołączone akta Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia o sygn. VI Co 326/12).

Decyzją z dnia 25 sierpnia 2017 r. nr (...)Prezes Urzędu Regulacji Energetyki ustalił dla (...) SA, następcy prawnego spółek: Zespół Elektrowni (...) SA, Elektrociepłownia (...) SA, Elektrociepłownia (...) SA, Elektrociepłownia (...) sp. z o.o., Elektrownia (...) SA oraz Elektrownia (...) SA, wysokość korekty końcowej kosztów osieroconych na kwotę (...) zł w związku z zakończeniem okresu korygowania, trwającym od dnia 1 kwietnia 2008 r. do dnia 16 grudnia 2016 r. (decyzja Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki z dnia 25 sierpnia 2017 r. z uzasadnieniem – k. 15509-15550).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił **na podstawie** wyżej wskazanych dowodów, w tym dokumentów i ich odpisów oraz zeznań świadków: M. W., M. K. (2), M. K. (1), R. P., S. W., Z. N. i E. P. oraz częściowo na podstawie zeznań świadka

Z. F.. Sąd uznał przedstawione dokumenty i ich odpisy za wiarygodny materiał dowodowy. Strony nie kwestionowały ich autentyczności ani prawdziwości, a Sąd nie znalazł podstaw do ich podważenia z urzędu. Sąd uznał za wiarygodne zeznania świadków: M. W., M. K. (2), M. K. (1), R. P., S. W., Z. N. i E. P. oraz częściowo zeznania świadka Z. F..

Sąd nie dał wiary zeznaniom Z. F. w zakresie, w jakim świadek wskazał, że podatek akcyzowy nie miał przełożenia na odbiorców energii elektrycznej, a tylko na sytuację finansową powódki (k. 15433). Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że ostatecznie ciężar podatku akcyzowego był w całości przerzucany na nabywców energii elektrycznej, o czym będzie jeszcze mowa w dalszej części uzasadnienia.

Niewielkie znaczenie miały natomiast zeznania świadków A. D. i M. C. (k. 15481-15482), ponieważ osoby te nigdy nie były pracownikami powodowej spółki, a zatem nie były naocznymi świadkami zdarzeń, które miały wpływ na sytuację finansową spółki, nie potrafiły wskazać nastrojów panujących w spółce w związku z brakiem implementacji dyrektywy energetycznej oraz nie uczestniczyły w negocjacjach pomiędzy producentami energii elektrycznej a jej kontrahentami. Wiedza świadków w zakresie wpływu podatku akcyzowego na cenę energii elektrycznej pochodziła wyłącznie od powódki, która udostępniła firmie określone dokumenty finansowe. Świadkowie byli zatrudnieni przez firmę doradczo-audytorską (...) SA, której (...) SA zleciła wykonanie analizy ekonomicznej w przedmiocie wysokości poniesionej szkody.

Należy jednak zwrócić uwagę na zeznania świadka M. C., który wskazał, że dokonując analizy brano pod uwagę sytuację finansową powódki sprzed i po wprowadzeniu akcyzy, tj. z początku lat 2000 i okresu objętego niniejszym postępowaniem, tj. lata 2006-2009 (k. 15482). Z zeznań świadka M. W. wynika, że do końca 2005 r. niemal cała energia wyprodukowana przez elektrownię w B. była sprzedawana (...) SA w ramach zawartego kontraktu długoterminowego. Cena uzyskiwana z tytułu sprzedaży energii elektrycznej przed 2004 r. ustalana była według taryfy zatwierdzonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki. Dopiero w 2006 r., kiedy zakończył się długoterminowy kontrakt z (...) SA, nastąpiło „uwolnienie” cen energii elektrycznej do sprzedaży rynkowej, co pozwoliło wyznaczać ceny na warunkach rynkowych, tym bardziej że w tym czasie producenci nie musieli już przedkładać do zatwierdzenia taryf dla energii elektrycznej. Ostateczna cena była wynikiem negocjacji podejmowanych przez specjalną komórkę działającą w ramach holdingu energetycznego (...) SA z dalszymi podmiotami obrotu energią elektryczną. Do analizy ekonomicznej wybrano zatem dwa odmienne okresy: w którym obowiązywały sztywne ceny według taryf zatwierdzanych przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki oraz w którym ceny ustalane były w toku wzajemnych negocjacji i zależały od aktualnych cen na rynku. Wątpliwym zatem wydaje się porównywanie okresu, w którym powstało roszczenie powódki z okresem, w którym obowiązywały zupełnie inne zasady ustalania cen energii elektrycznej.

Sąd nie dokonywał oceny analizy ekonomicznej sporządzonej przez pracowników (...) SA, ponieważ kwestia ta wymagała zasięgnięcia wiadomości specjalnych, a zatem analiza ta mogłaby podlegać ocenie wyłącznie przez biegłego sądowego z zakresu ekonomii i rynku energii elektrycznej. Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 17 czerwca 2019 r. Sąd oddalił jednak wnioski powódki o dopuszczenie dowodu z opinii biegłych jako zbędne dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy (k. 15556) z uwagi na skutecznie podniesione przez pozwanego zarzuty: przedawnienia roszczenia, braku spełnienia przesłanki w postaci przyznania uprawnień przedsiębiorstwom energetycznym przez przepisy dyrektywy oraz braku wykazania szkody i związku przyczynowego, o czym będzie mowa w dalszej części uzasadnienia. Należy zauważyć, że uwzględnienie wniosków powódki doprowadziłoby tylko do zbędnego przedłużenia postępowania.

Powódka cofnęła wniosek o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: M. G. (k. 15313), W. S. (k. 15482), J. N. (k. 15482) i Z. W. (k. 15482) i dlatego też świadkowie ci nie zostali przesłuchani.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo było niezasadne. Powódka dochodziła w niniejszej sprawie odszkodowania za szkodę jaką poniosła na skutek zaniechania legislacyjnego Skarbu Państwa polegającego na niewdrożeniu do prawa krajowego do dnia 1 stycznia 2006 r. przepisów dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji

wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U.U.E.L. 2003.283.51), zmienionej dyrektywą Rady 2004/74 WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U.U.E.L. 2004.157.87). Powódka dochodziła odszkodowana za poniesioną szkodę w postaci obniżenia marży na sprzedaży energii elektrycznej ze względu na bezprawne obciążenie spółki nieuzasadnionym kosztem w postaci podatku akcyzowego w kwocie (...) zł, a także za szkodę w postaci niezrealizowania postanowień aneksów do umów zawartych przez spółkę z dystrybutorami i redystrybutorami w przedmiocie obniżenia cen dostaw energii elektrycznej (tzw. „klauzule umowne 17,50”) w kwocie (...) zł. Powódka dochodziła również kwoty skapitalizowanych odsetek od kwoty należności głównej w wysokości (...) zł.

Spornym w niniejszej sprawie było przede wszystkim to, czy roszczenie powódki uległo przedawnieniu, a w szczególności czy źródłem wiedzy powódki o roszczeniu odszkodowawczym przeciwko Skarbowi Państwa z tytułu braku implementacji przepisów dyrektywy była uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 22 czerwca 2011 r., wydana w sprawie I GPS 1/11 oraz wyroki Wojewódzkich Sądów Administracyjnych w Ł., O., W. i S., oddalające skargi powódki, ewentualnie wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 lutego 2009 r., wydany w sprawie C-475/07, czy doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia na skutek wystąpienia przez powódkę z wnioskami o zawezwanie do próby ugodowej. Sporne było również, czy w niniejszej sprawie została wykazana szkoda i związek przyczynowy, czy dla przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie prawa unijnego konieczne było spełnienie przesłanki w postaci przyznania uprawnień jednostkom przez przepisy dyrektywy i wreszcie, czy występuje niedopuszczalność drogi sądowej.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że postanowieniem z dnia 30 listopada 2016 r. Sąd odmówił odrzucenia pozwu, uznając, że sprawa niniejsza ma charakter cywilny i to według kryterium materialno-prawnego. Powódka określiła podstawę faktyczną pozwu, wskazując, że dochodzi zapłaty odszkodowania za brak implementacji dyrektywy, nie dochodzi zaś w niniejszej sprawie zwrotu podatku akcyzowego. Dalsze rozważania w tej kwestii zostały zawarte w uzasadnieniu postanowienia z dnia 30 listopada 2016 r. (k. 13395, 13398-13402).

Powódka wiązała swoją szkodę z brakiem implementacji dyrektywy energetycznej w okresie od stycznia 2006 r. do lutego 2009 r., a zatem jej roszczenie należało rozpoznać na podstawie art. 417 § 1 w zw. z art. 417¹ § 4 k.c.

Zgodnie z art. 417 § 1 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Zgodnie zaś z art. 417¹ § 4 k.c., jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody.

Należy zauważyć, że przy określaniu odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417¹ § 4 k.c. znajdują zastosowanie ogólne reguły, przyjęte dla dochodzenia roszczeń za szkody wyrządzone niezgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej (art. 417 k.c.). Dla przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa za zaniechanie legislacyjne konieczne jest zatem spełnienie przesłanek odpowiedzialności deliktowej: 1) niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewidywał przepis prawa, 2) bezprawność zachowania organu władzy publicznej, 3) powstanie szkody i 3) istnienie normalnego związku przyczynowego między szkodą a zaniechaniem legislacyjnym.

Sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody samodzielnie stwierdza, czy zachodziła niezgodność z prawem polegająca na niewydaniu aktu prawnego dotyczącego implementacji dyrektywy unijnej. Prawo unijne nie uzależnia odpowiedzialności odszkodowawczej państwa członkowskiego od uprzedniego stwierdzenia wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej naruszenia tego prawa. Rozstrzygnięcie, czy doszło do naruszenia prawa unijnego, należy do sądu państwa członkowskiego, do którego wniesiono pozew o odszkodowanie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. I CSK 392/12, LEX nr 1365589).

W uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 2009 r., sygn. III CZP 139/08, podjętej w składzie 7 sędziów (OSNC 2009/11/144, Prok.i Pr.-wkł. 2010/10/34, Biul.SN 2009/5/7-8, Lex nr 493964) wskazano, że za przyjętą interpretacją art. 417 k.c. - pozwalającą objąć nim także odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za zaniechanie normatywne - przemawia również to, że dzięki takiej wykładni przepis ten będzie stanowił także podstawę prawną odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za naruszenie prawa wspólnotowego (w tym za zaniechanie implementacji dyrektywy we właściwym terminie). Nie ulega zatem wątpliwości, że co do zasady możliwe jest wywiedzenie roszczeń z zaniechania implementacji dyrektywy unijnej we właściwym czasie.

Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską (TWE) nie zawierał wyraźnego przepisu, który statuowałby odpowiedzialność odszkodowawczą państw członkowskich, jednakże Trybunał Sprawiedliwości uznał, że wynikająca z art. 10 TWE (obecnie art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej) zasada efektywności prawa wspólnotowego byłaby ograniczona, a także osłabiona zostałaby ochrona gwarantowanych przez nie praw, gdyby jednostki nie były w stanie otrzymać odszkodowania, gdy ich prawa zostały naruszone w wyniku nieprzestrzegania prawa wspólnotowego, za które można przypisać odpowiedzialność państwu członkowskiemu. Możliwość uzyskania odszkodowania od państwa członkowskiego uzyskuje szczególne znaczenie wówczas, gdy pełna efektywność prawa wspólnotowego zależy od podjęcia uprzedniego działania ze strony państwa i gdy wobec braku takiego działania jednostki nie mogą przed sądami krajowymi egzekwować przyznanych im praw.

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 19 listopada 1991 r., wydanego w sprawach połączonych C-6/90 i C-9/90 A. F., D. B. i inni przeciwko R., Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej wskazał, że prawo wspólnotowe nakłada na państwo odpowiedzialność, lecz przesłanki, na jakich daje ono prawo do odszkodowania, uzależnione są od charakteru, będącego źródłem wyrządzonej szkody, naruszenia prawa wspólnotowego. Gdy państwo członkowskie narusza ciążący na nim obowiązek podjęcia wszelkich działań niezbędnych w celu osiągnięcia celu założonego w dyrektywie, pełna skuteczność tej normy prawa wspólnotowego wymaga istnienia prawa do uzyskania naprawienia szkody, o ile zostaną spełnione trzy przesłanki. Pierwsza z nich polega na tym, by rezultat zamierzony w dyrektywie obejmował przyznanie jednostkom określonych uprawnień. Drugą przesłanką jest możliwość określenia treści tych uprawnień na podstawie przepisów dyrektywy. Trzecia przesłanka to istnienie związku przyczynowego między naruszeniem zobowiązania ciążącego na państwie, a poniesioną przez poszkodowanych szkodą. Spełnienie tych przesłanek wystarczy do powstania po stronie jednostek prawa do uzyskania naprawienia szkody, bezpośrednio na podstawie prawa wspólnotowego.

Natomiast w uzasadnieniu do wyroku z dnia 5 marca 1996 r., wydanego w sprawach połączonych C-46/93 i C-48/93 B. du (...) SA, (...) Ltd i inni przeciwko R., Trybunał wskazał dodatkowo, że przesłanką odpowiedzialności państwa za naruszenie przepisów dyrektywy jest wystarczająco poważny charakter tego naruszenia. Trybunał Sprawiedliwości definiuje wystarczająco poważne naruszenie jako oczywiste (rażące) i ciężkie (poważne) przekroczenie zakresu władzy dyskrecyjnej.

W uzasadnieniu do wyroku z dnia 8 października 1996 r. w sprawach połączonych C-178-179/94 i C-189-190/94 E. D. i inni przeciwko R. Trybunał wskazał ponadto, że nieterminowa implementacja dyrektywy uznawana jest za wystarczająco poważne naruszenie prawa wspólnotowego uzasadniające odpowiedzialność odszkodowawczą, o ile tylko spełnione zostały pozostałe przesłanki.

W świetle powyższego należy zauważyć, że niezbędną przesłanką odpowiedzialności odszkodowawczej państwa członkowskiego za naruszenie prawa unijnego jest uznanie, że przepis prawa Unii Europejskiej zmierza do nadania praw jednostkom. Zgodnie z tym rozumieniem, celem dyrektywy jest przyznanie praw jednostkom, zaś treść tych praw musi być bezwarunkowa, precyzyjna i możliwa do określenia na podstawie przepisów dyrektywy, a także musi istnieć związek przyczynowy pomiędzy naruszeniem przez państwo dyrektywy, a poniesieniem przez jednostkę szkody.

Również w powołanym już wyroku z dnia 19 czerwca 2013 r., sygn. I CSK 392/12, Sąd Najwyższy podkreślił, że obowiązek naprawienia przez państwo członkowskie szkody wyrządzonej jednostkom wskutek naruszenia

prawa unijnego powstaje, jeżeli naruszony przepis zmierza do przyznania jednostkom uprawnień, naruszenie jest wystarczająco poważne, a między doznaną szkodą i naruszeniem prawa istnieje bezpośredni związek przyczynowy.

Podobnie w wyroku z dnia 26 czerwca 2015 r., sygn. I CSK 316/14 (LEX nr 1751301), Sąd Najwyższy wskazał, że przy zaniechaniu legislacyjnym obowiązek prawny powinien być wyrażony w sposób jednoznaczny, konkretny i bezwarunkowy. Wymagane jest także, aby przepis nakładający powinność wydania odpowiednich przepisów określał pewną minimalną ich treść, składającą się na prawo podmiotowe, a w szczególności adresatów uprawnionych do dochodzenia roszczenia i zobowiązanych do spełnienia świadczenia nim objętego, jak również jego zakres.

Sąd Najwyższy powtórzył także za Trybunałem Sprawiedliwości, że do okoliczności, które sąd powinien mieć na względzie orzekając, czy państwo członkowskie naruszyło prawo unijne w stopniu wystarczająco poważnym, należą w szczególności: poziom jasności i precyzji ocenianych przepisów, zakres swobodnego uznania, jaki one pozostawiają władzom krajowym, umyślny lub nieumyślny charakter uchybienia, usprawiedliwiony lub nieusprawiedliwiony charakter popełnionego błędu, wpływ na dokonane naruszenie instytucji Unii, utrzymywanie stanu niezgodnego z prawem unijnym wbrew wydanemu orzeczeniu Trybunału Sprawiedliwości stwierdzającemu tę niezgodność.

Przed przystąpieniem do rozważań na temat ustalenia, czy w niniejszej sprawie doszło do spełnienia wszystkich przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, zarówno tych przewidzianych w przepisach prawa krajowego, jak i tych ukształtowanych w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, Sąd w pierwszej kolejności odniósł się do podniesionego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Zarzut ten należało uznać za zasadny w przeważającej części. Powódka wskazała, że nie wiedziała o tym, że rekompensaty uszczerbków poniesionych na skutek uiszczenia nienależnego podatku akcyzowego powinna dochodzić w ramach roszczenia odszkodowawczego, co najmniej do chwili wydania uchwały przez Naczelną Sąd Administracyjny w dniu 22 czerwca 2011 r., sygn. I GPS 1/11. Powódka dodała, że do tego momentu pozostawała w przekonaniu, że naprawienie poniesionej szkody w całości nastąpi poprzez zwrot nadpłaty podatku akcyzowego. Na wypadek, gdyby Sąd nie podzielił powyższych rozważań, powódka zaznaczyła, że najwcześniejszym momentem, w którym mogła dowiedzieć się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia był dzień wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, tj. dzień 12 lutego 2009 r.

Powodowa spółka wskazała także, że bieg terminu przedawnienia został skutecznie przerwany wnioskami o zawezwanie do próby ugodowej złożonymi w dniu 13 lutego 2012 r., tj. przed upływem 3 lat od wydania wyroku TSUE, a następnie złożeniem pozwu w okresie 3 lat od ponownego rozpoczęcia biegu przedawnienia, licząc od dnia posiedzenia w przedmiocie zawezwania do próby ugodowej. Z kolei pozwany podniósł, że powódka wiedziała o szkodzie już w chwili niedostosowania przez Polskę krajowego porządku prawnego do regulacji zawartej w dyrektywie energetycznej, a zatem już w 2006 r. Pozwany wskazał ponadto, że nie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia na skutek złożenia wniosków o zawezwanie do próby ugodowej, gdyż przedstawione tam podstawy dochodzenia roszczenia, jak i jego wysokość, są nieco inne niż te, które zostały określone w niniejszej sprawie.

Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c., roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

W ocenie Sądu, bieg terminu przedawnienia rozpoczął się w styczniu 2006 r., tzn. w czasie, gdy Polska nie wypełniła obowiązku transpozycji postanowień dyrektywy energetycznej do krajowego porządku prawnego. Przy czym kolejne ewentualne szkody powódki spowodowane uiszczeniem akcyzy przed zmianą ustawy o podatku akcyzowym, ujawniały się do lutego 2009 r. – przy każdorazowym uiszczeniu podatku akcyzowego.

Brak jest podstaw do uznania, że bieg przedawnienia należy liczyć dopiero od wydania wyroku przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. C-475/07, w którym zostało stwierdzone, że Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy dyrektywy energetycznej poprzez brak jej

implementacji do polskiego porządku prawnego w odpowiednim czasie. Jak już zostało wyżej wskazane, wyrok ten nie stanowi prejudykatu w niniejszej sprawie. Zgodnie z art. 417¹ § 4 k.c., w postępowaniu odszkodowawczym sąd samodzielnie stwierdza bezprawność, jak i sam brak implementacji dyrektywy.

W tym miejscu wskazać należy, że niezasadne jest powoływanie się na orzecznictwo sądów powszechnych i Sądu Najwyższego dotyczące związania sądów polskich wyrokami Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzającymi naruszenie poszczególnych przepisów prawa przez Polskę. Orzeczenia te dotyczą bowiem odpowiedzialności na podstawie art. 417¹ § 2 k.c., a zatem zupełnie innej sytuacji prawnej. Tylko dla przykładu można powołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2008 r., sygn. V CSK 271/08 (Biul.SN 2009/2/12, OSNC-ZD 2009/3/78, M.Prawn. 2010/1/43-46), dotyczący takiej sytuacji. W niniejszej sprawie orzecznictwo to nie znajdzie jednak zastosowania.

Brak jest również podstaw, aby uznać, że bieg terminu przedawnienia rozpoczął się w dniu 22 czerwca 2011 r., tj. w dniu wydania wyroku przez całą Izbę Naczelnego Sądu Administracyjnego w sprawie o sygn. I GPS 1/11, w którym stwierdzono, że podatnikowi, który dokonał zapłaty na wadliwej podstawie prawnej, przysługują dwa uprawnienia wobec władzy publicznej: roszczenie restytucyjne, tzn. o zwrot zapłaconego świadczenia (pod warunkiem, że zapłata świadczenia bezpośrednio doprowadziła do powstania uszczerbku w majątku podatnika) oraz roszczenie kompensacyjne, tzn. o naprawienie wszelkiego innego uszczerbku spowodowanego zapłatą. Za początek biegu przedawnienia nie można również uznać wyroków sądów administracyjnych, w których oddalano skargi powódki na decyzje dyrektorów izb celnych.

Wskazać należy, że brak jest przepisów szczególnych uzależniających w jakikolwiek sposób rozpoczęcie biegu terminu przedawnienia od uzyskania prejudykatu. Takim rozwiązaniem szczególnym jest na przykład norma prawna zawarta w art. 160 § 6 kodeksu postępowania administracyjnego, zgodnie z którym roszczenie o odszkodowanie przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym stała się ostateczna decyzja stwierdzająca nieważność decyzji wydanej z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo decyzja, w której organ stwierdził, w myśl art. 158 § 2 k.p.a., że zaskarżona decyzja została wydana z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a.

Powołać się również należy na wyrok TSUE z dnia 24 marca 2009 r., sygn. C-445/06, w którym Trybunał stwierdził, że prawo wspólnotowe nie sprzeciwia się temu, by termin przedawnienia na wniesienie skargi z tytułu odpowiedzialności państwa za nieprawidłową transpozycję dyrektywy rozpoczynał swój bieg z datą wystąpienia pierwszych szkodliwych konsekwencji tej nieprawidłowej transpozycji, podczas gdy dalsze szkodliwe jej skutki są możliwe do przewidzenia, nawet jeśli ta data poprzedza prawidłową transpozycję tej dyrektywy.

W niniejszej sprawie zatem znajdą zastosowanie ogólne terminy przedawnienia roszczeń wywodzonych z czynów niedozwolonych, wskazane w powołanym wyżej art. 442¹ § 1 k.c. (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 grudnia 2014 r., sygn. I ACa 924/14, LEX nr 1661255).

Należy zauważyć, że powódka działa na rynku energetycznym jako profesjonalista. Spółka jest koncernem, który wchodzi w skład największego przedsiębiorstwa sektora elektroenergetycznego w Polsce, tj. (...) SA. Z informacji zamieszczonych na stronie internetowej powódki wynika, że (...) SA jest liderem w branży wydobywczej węgla brunatnego (udział spółki w krajowym rynku wydobywczym tego surowca wynosi około (...)), a także największym wytwórcą energii elektrycznej w Polsce, zaspokajającym w niektórych miesiącach ponad 36% krajowego zapotrzebowania. Powyższe oznacza, że powodowa spółka jako lider w swojej branży z całą pewnością znała treść dyrektywy energetycznej, która reguluje opodatkowanie produktów energetycznych i energii elektrycznej. Nieprzekonywujące są twierdzenia powódki, że uzyskała wiedzę o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia najwcześniej w 2009 r., to jest dopiero po wydaniu wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w dniu 12 lutego 2009 r., sygn. C-475/07, jeśli skutki braku implementacji dyrektywy miały zgodnie z jej twierdzeniami, szkodzić jej bezpośrednio.

Z dowodów w postaci dokumentów, a także z zeznań świadków jednoznacznie wynika, że od samego początku, czyli od stycznia 2006 r., a nawet przed tą datą, powódka wiedziała o braku implementacji dyrektywy i obawiała się o skutki, jakie dla niej może to przynieść. Skutków tych dopatrywała się w szkodzie spowodowanej płaconym podatkiem akcyzowym oraz brakiem możliwości uzyskania dodatkowego zysku związanego z tylko częściowym obniżeniem cen sprzedaży energii, czyli o kwotę poniżej 20 zł za 1 MWh. Za każdym razem, gdy powódka uiszczała akcyzę, znana jej była zatem wysokość ewentualnej szkody oraz podmiot za tę szkodę odpowiedzialny.

Należy raz jeszcze zaznaczyć, że powódka wchodzi w skład największej w Polsce grupy energetycznej działającej pod nazwą (...) SA. W skład struktury organizacyjnej (...) SA wchodzi spółki: 1) (...) SA, 2) (...) SA – obie spółki odpowiedzialne za energetykę konwencjonalną, 3) (...) SA – odpowiedzialna za energetykę odnawialną, 4) (...) SA – odpowiedzialna za dystrybucję energii elektrycznej oraz 5) (...) SA – odpowiedzialna za sprzedaż detaliczną energii elektrycznej. (...) SA jest członkiem Towarzystwa (...), zaś (...) SA jest członkiem (...)Towarzystwa (...)oraz Towarzystwa (...).

Z dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że (...) SA zleciła zewnętrznym firmom prawniczym i doradczym przygotowanie analiz dotyczących możliwych konsekwencji prawno-podatkowych związanych z niezgodnością krajowych przepisów w zakresie opodatkowania podatkiem akcyzowym wytwórców energii elektrycznej z przepisami wspólnotowymi oraz ewentualnego obowiązku zarządów spółek wytwarzających energię elektryczną do dochodzenia zwrotu nadpłaconego podatku akcyzowego. Analizy te zostały sporządzone w 2008 r.

Ponadto w czerwcu 2008 r. Prezes Zarządu (...) SA zwrócił się do Ministra Skarbu Państwa z prośbą o spotkanie, celem przedstawienia konsekwencji wynikających dla spółki z niedostosowania polskich przepisów w zakresie opodatkowania energii elektrycznej podatkiem akcyzowym do przepisów prawa wspólnotowego. W piśmie tym wprost wskazano, że podatek akcyzowy należny od 2006 r. jest podatkiem uiszczonym nienależnie i podlega zwrotowi (k. 13288-13290). Ostatecznie w Ministerstwie Skarbu Państwa doszło do spotkania pomiędzy Prezesem i Wiceprezesem Zarządu (...) SA a Dyrektorem i pracownikami Departamentu Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji, w trakcie którego przedstawiciele spółki przedstawili zagadnienie niezgodności polskiej ustawy o podatku akcyzowym z prawodawstwem Unii Europejskiej i konsekwencje tej niezgodności dla budżetu państwa, jak również dla branży elektroenergetycznej (k. 13223).

W 2008 r. (...) SA zwracała się do Ministerstwa Finansów z prośbą o możliwość odniesienia się do aktualnych propozycji zmiany przepisów akcyzowych w związku z udostępnionym przez Ministerstwo Finansów projektem ustawy o podatku akcyzowym z dnia 3 czerwca 2008 r. oraz wcześniejszymi konsultacjami dotyczącymi nowelizacji regulacji w zakresie podatku akcyzowego. (...) SA zgłosiła swoje zainteresowanie wzięciem udziału w procedurze wysłuchania publicznego oraz zapewniła o swojej gotowości do dalszej dyskusji nad kształtem proponowanych przepisów akcyzowych, w tym przepisów wykonawczych do ustawy o podatku akcyzowym (k. 13183-13197).

Ponadto w maju 2007 r. Minister Finansów poinformował m.in. Towarzystwo (...), którego członkiem jest (...) SA i (...)Towarzystwo (...), którego członkiem jest (...) SA, że projekt ustawy o podatku akcyzowym został w dniu 25 maja 2007 r. przesłany do uzgodnień międzyresortowych oraz umieszczony w Biuletynie Informacji Publicznej. Minister Finansów wezwał zainteresowane podmioty do zgłoszenia ewentualnych uwag do projektu w terminie do dnia 11 czerwca 2007 r. (k. 13198-13201). Na wezwanie to odpowiedziały Towarzystwo (...), Towarzystwo (...) i (...) Towarzystwo (...). Chęć udziału w pracach nad projektem ustawy o podatku akcyzowym zgłosiła także spółka (...) SA, przedstawiając Ministrowi Finansów swoje uwagi (k. 13202-13207v).

Świadek M. K. (2) wskazał, że już w 2005 r. wszyscy wiedzieli, że obowiązek uiszczania akcyzy będzie przerzucony na dystrybutorów i redystrybutorów (k. 15346). Z zeznań świadków M. K. (1) i Z. N. również wynika, że władze i pracownicy powodowej spółki wiedzieli, że przepisy unijne nakazywały przerzucić ciężar podatku akcyzowego na dystrybutorów, że polskie prawo powinno być zmienione w tym zakresie od 2006 r. i że producenci po tym czasie płacili akcyzę niezgodnie z prawem (k. 15405, 15463). Należy podkreślić, że wnioski o przeprowadzenie dowodu z zeznań wskazanych wyżej świadków zostały zgłoszone przez powódkę. Wskazani świadkowie są pracownikami (...) SA.

Zdaniem Sądu, powódka będąc częścią grupy energetycznej działającej pod nazwą (...) SA musiała wiedzieć już w dniu 1 stycznia 2006 r. o sprzeczności występującej pomiędzy regulacją prawa krajowego a dyrektywą energetyczną. W ocenie Sądu, niewiarygodne są twierdzenia powódki w zakresie, w jakim twierdzi, że najwcześniejszym możliwym momentem, w którym dowiedziała się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia był dzień 12 lutego 2009 r., w którym zapadł wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Jeżeli (...) SA, której częścią jest powodowa spółka, podejmowała przed 2009 r. określone działania zmierzające do zakomunikowania ówczesnej władzy o konsekwencjach wynikających dla spółki z niedostosowania polskich przepisów w zakresie opodatkowania energii elektrycznej podatkiem akcyzowym do przepisów prawa wspólnotowego, to niemożliwym jest, aby informacje te nie dotarły do powódki przed wydaniem wyroku przez Trybunał. Celem (...) SA jest wypracowanie jak największego zysku, na który pracują wszystkie spółki grupy, a zatem (...) SA była zainteresowana tym, aby podatek akcyzowy obciążał wyłącznie dystrybutorów i redystrybutorów, nie zaś producentów energii.

Dlatego też jeszcze przed złożeniem wniosków o zawezwanie do próby ugodowej prawie całe roszczenie powódki uległo przedawnieniu, jedynie z wyjątkiem ostatniej wpłaty akcyzy za luty 2009 r.

Z wyżej podanych względów, to jest biorąc pod uwagę, że powodowa spółka jest dużym przedsiębiorstwem, prowadzącym profesjonalną działalność gospodarczą i która angażowała się także w proces legislacyjny związany z implementacją dyrektywy energetycznej, korzystając z pomocy szeregu profesjonalistów z zakresu ekonomii, prawa, w tym prawa podatkowego i cywilnego, nie można uznać, że powódka nie rozróżniała kwestii zwrotu podatku akcyzowego od cywilnego roszczenia odszkodowawczego związanego z brakiem implementacji dyrektywy w odpowiednim czasie. Dlatego też niezasadne byłoby w niniejszej sprawie uznanie, że zarzut przedawnienia stanowi sprzeczne z zasadami współżycia społecznego nadużycie prawa, które w związku z tym nie podlegałoby ochronie na podstawie art. 5 k.c.

W niniejszej sprawie doszło do przerwania biegu terminu przedawnienia w wyniku złożenia przez powódkę wniosków o zawezwanie do próby ugodowej tylko w niewielkiej części, tj. w odniesieniu do roszczenia dotyczącego zapłaty akcyzy za luty 2009 r. W pozostałej części (marzec 2006 r. – styczeń 2009 r.) roszczenie uległo przedawnieniu jeszcze przed złożeniem wniosków o zawezwanie do próby ugodowej.

Zgodnie z art. 123 § 1 pkt 1 k.c., bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Zgodnie zaś z art. 185 § 1 k.p.c., o zawezwanie do próby ugodowej - bez względu na właściwość rzeczową – można zwrócić się do sądu rejonowego ogólnie właściwego dla przeciwnika. W wezwaniu należy oznaczyć zwięźle sprawę.

W wyroku z dnia 19 marca 2012 r., sygn. II PK 175/11 (LEX nr 1164729) Sąd Najwyższy wskazał, że zawezwanie do próby ugodowej na podstawie art. 185 § 1 k.p.c. przerywa bieg terminu przedawnienia w odniesieniu do wierzytelności określonych w tym wezwaniu, tak co do przedmiotu żądania, jak i co do wysokości. Na aprobatę zasługuje także stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w postanowieniu z dnia 17 czerwca 2014 r., sygn. V CSK 586/13 (LEX nr 1493992), zgodnie z którym zawezwanie do próby ugodowej przerywa bieg terminu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.c., ale jedynie co do wierzytelności w zawezwaniu tym precyzyjnie określonej zarówno co do przedmiotu, jak i jej wysokości. Takiemu podejściu nie sprzeciwia się wynikający z art. 185 § 1 k.p.c. obowiązek zwięzłego oznaczenia sprawy. W zawezwaniu do próby ugodowej, zgodnie z art. 185 § 1 k.p.c., należy wprawdzie zwięźle oznaczyć sprawę, to jednak wymóg ten należy przede wszystkim wiązać z obowiązkiem przedstawienia argumentacji uzasadniającej żądanie oraz przytaczania dowodów na jego poparcie.

Podobnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 sierpnia 2006 r., sygn. V CSK 238/06 (LEX nr 358793), w którym podkreślił, że jeżeli na wierzytelność składa się szereg roszczeń, których wysokość i wymagalność wynika z faktur wystawianych przez wierzyciela, zawezwanie do próby ugodowej, aby mogło być uznane za zdarzenie przerywające

bieg przedawnienia w rozumieniu art. 123 k.c., musi wskazywać, jakie roszczenia składają się na kwotę wierzytelności. Zwiąże oznaczenie sprawy, o którym mowa w art. 185 § 1 k.p.c. nie zwalnia wnioskodawcy od ścisłego sprecyzowania jego żądania, tak, aby było wiadomo, jakie roszczenia, w jakiej wysokości i kiedy wymagalne są objęte wnioskiem. Bez tego wymogu nie można byłoby, bowiem wiązać z zawezwaniem do próby ugodowej skutku w postaci przerwy biegu przedawnienia roszczenia, skoro z zawezwania nie wynika nawet, z jakimi roszczeniami występuje wnioskodawca.

Sąd nie podzielił zarzutu pozwanego, który wskazał, że nie zachodzi tożsamość co do wierzytelności sprecyzowanej we wnioskach o zawezwanie do próby ugodowej oraz w pozwie zarówno co do przedmiotu, jak i jej wysokości.

Wnioski o zawezwanie do próby ugodowej złożone w Sądzie Rejonowym dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie w dniu 13 lutego 2012 r. dotyczyły tożsamej tematyki jak pozew w niniejszej sprawie (szkoda poniesiona na skutek braku implementacji dyrektywy).

Powódka wystąpiła w pozwie z roszczeniem o zapłatę odszkodowania za szkodę w postaci obniżenia marży na sprzedaży energii elektrycznej ze względu na bezprawne obciążenie spółki nieuzasadnionym kosztem w postaci podatku akcyzowego w kwocie (...) zł, a także za szkodę w postaci niezrealizowania postanowień aneksów do umów zawartych przez spółkę z dystrybutorami i redystrybutorami w przedmiocie obniżenia cen dostaw energii elektrycznej (tzw. „klauzule umowne 17,50”) w kwocie (...) zł.

We wniosku o zawezwanie do próby ugodowej (...) SA zażądała zapłaty kwoty (...) zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia zapłaty. W drugim zaś wniosku złożonym przez (...) SA, zażądano zapłaty kwoty (...) zł z ustawowymi odsetkami za zwłokę od dnia 1 stycznia 2006 r. do dnia zapłaty. W obu wnioskach wskazano, że przysługujące roszczenie odszkodowawcze wynika w szczególności z osiągnięcia przez spółkę niższej marży na sprzedaży energii elektrycznej w związku z obciążeniem energii elektrycznej podatkiem akcyzowym, w szczególności niższej marży na kosztach zmiennych oraz utraty części przychodów ze sprzedaży energii elektrycznej, na co w szczególności wskazuje fakt, że po dniu 1 marca 2009 r., gdy spółka przestała być podatnikiem podatku akcyzowego, jej koszt związany z uiszczaniem podatku akcyzowego zmniejszył się w większym stopniu niż cena, po której spółka była w stanie sprzedawać energię.

W ocenie Sądu, we wnioskach o zawezwanie do próby ugodowej powódka i jej poprzednik prawny szczegółowo wskazały, z czego wynika przysługujące im roszczenie odszkodowawcze, co niewątpliwie pokrywa się z zakresem szkody określonym w niniejszym postępowaniu. Wprawdzie łączna kwota wskazana we wnioskach o zawezwanie do próby ugodowej jest wyższa niż kwota określona w pozwie, to jednak nie oznacza to, że w sprawie brak jest tożsamości co do wysokości wierzytelności. Łączna kwota określona we wnioskach dotyczy bowiem szerszego zakresu szkody obejmującego poza utratą marży oraz brakiem wejścia w życie tzw. „klauzul umownych 17,50” także konieczność finansowania przez spółkę kosztu podatku akcyzowego, w sytuacji gdy zwrot części kwoty tego podatku zawarty w wynagrodzeniu otrzymywanym od nabywcy energii elektrycznej (od dystrybutora lub redystrybutora) następował później niż dzień, w którym spółka była zobowiązana do uiszczenia podatku i w konsekwencji brak możliwości uzyskania zwrotu (zysku) z kapitału zaangażowanego, konieczność zwiększenia korzystania przez spółkę z dodatkowego finansowania zewnętrznego, niemożność realizacji prorozwojowych inwestycji lub niemożność kontynuowania rozpoczętych inwestycji bądź ich opóźnienia ze względu na konieczność przeznaczenia środków finansowych na uiszczenie podatku akcyzowego, uzyskanie gorszych warunków finansowania zewnętrznego w wyniku osiagania przez spółkę gorszych wyników finansowych, niższą wycenę spółki i jej aktywów wywołaną gorszymi wynikami finansowymi lub brakiem środków finansowych, konieczność uiszczania podatku akcyzowego od energii elektrycznej utraconej w wyniku przesyłania, zwiększone koszty administracyjne i pracownicze, koszty doradztwa prawnego i podatkowego w zakresie podatku akcyzowego oraz związane z tym koszty zastępstwa procesowego.

We wskazanych sprawach zachodzi zatem tożsamość roszczeń. Roszczenie powódki związane z zapłatą akcyzy za luty 2009 r. nie mogło jednak zostać uwzględnione z przyczyn, które zostaną wskazane w dalszej części uzasadnienia.

W niniejszym postępowaniu powódka dochodziła również kwoty skapitalizowanych odsetek od kwoty należności głównej w wysokości (...) zł wskazując, że na kwotę tę składają się odsetki naliczone od kwoty (...) zł od dnia 27 lutego

2012 r. (data doręczenia pozwanemu odpisu wniosku o zawiązanie do próby ugodowej wniesionego przez (...) SA) do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 maja 2015 r. w wysokości (...) zł oraz odsetki naliczone od kwoty (...) zł od dnia 31 maja 2012 r. (data doręczenia pozwanemu odpisu wniosku o zawiązanie do próby ugodowej wniesionego przez (...) SA) do dnia wniesienia pozwu, tj. do dnia 18 maja 2015 r. w wysokości (...) zł.

Roszczenie odsetkowe podlega również 3-letniemu przedawnieniu. W niniejszej sprawie doszło do przedawnienia roszczenia o zapłatę skapitalizowanych odsetek naliczonych od należności głównej za okres od stycznia 2006 r. do stycznia 2009 r., ponieważ w tym samym zakresie doszło do przedawnienia należności głównej. W niniejszej sprawie nie przedawniły się tylko skapitalizowane odsetki od kwoty dochodzonej niniejszym pozwem za szkodę poniesioną na skutek braku implementacji przepisów dyrektywy energetycznej za luty 2009 r.

Niezależnie od powyższego, roszczenie powódki, w tym obejmujące nieprzedawnioną część związaną z zapłatą akcyzy za luty 2009 r., było niezasadne również z uwagi na niewykazanie szkody i związku przyczynowego pomiędzy szkodą a brakiem implementacji dyrektywy energetycznej we właściwym czasie.

Zdaniem Sądu, należy uznać, że doszło do bezprawnego zaniechania legislacyjnego, tj. niewydania we właściwym czasie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewidywał przepis prawa. Przepisy nakładały bowiem na Polskę (na mocy art. 2 Traktatu Akcesyjnego podpisanego w dniu 16 kwietnia 2003 r. w A. P. zobowiązała się do przestrzegania Traktatów założycielskich i aktów przyjętych przez instytucje Wspólnot także przed dniem przystąpienia) obowiązek wydania aktu normatywnego skutkującego implementacją dyrektywy energetycznej do krajowego porządku prawnego.

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 12 lutego 2009 r. w sprawie ze skargi Komisji Wspólnot Europejskich przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej, sygn. C-475/07, uznał, że poprzez zaniechanie dostosowania do dnia 1 stycznia 2006 r. systemu opodatkowania energii elektrycznej do wymogów wynikających z treści art. 21 ust. 5 akapit pierwszy Dyrektywy Rady nr 2003/96/WE w zakresie określenia momentu, w którym podatek od energii elektrycznej staje się wymagalny, Rzeczpospolita Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy tej Dyrektywy.

Zgodnie z art. 21 ust. 5 Dyrektywy Rady 2003/96/WE z dnia 27 października 2003 r. w sprawie restrukturyzacji wspólnotowych przepisów ramowych dotyczących opodatkowania produktów energetycznych i energii elektrycznej (Dz.U.U.E.L. 2003.283.51), zmienionej dyrektywą Rady 2004/74 WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. (Dz.U.U.E.L. 2004.157.87), dla celów stosowania art. 5 i 6 dyrektywy 92/12/EWG, energia elektryczna i gaz ziemny podlegają podatkowi, które stają się wymagalne w momencie dostawy przez dystrybutora lub redystrybutora. W przypadku gdy dostawa do zużycia ma miejsce w Państwie Członkowskim, w którym dystrybutor lub redystrybutor nie prowadzi działalności gospodarczej, wówczas podatek Państwa Członkowskiego dostawy jest uiszczany przez spółkę, która musi być zarejestrowana w tym Państwie Członkowskim dostawy. Podatek jest nakładany i pobierany w każdym przypadku zgodnie z procedurami ustanowionymi przez każde Państwo Członkowskie. Nie naruszając akapitu pierwszego, Państwa Członkowskie mają prawo ustalać zdarzenie powodujące powstanie zobowiązania podatkowego, w przypadku gdy nie ma powiązań między ich gazociągami i gazociągami innych Państw Członkowskich.

Państwa członkowskie Unii Europejskiej, jako adresaci dyrektyw, mają obowiązek dokonania prawidłowej implementacji dyrektywy. Na skutek niedokonania transpozycji postanowień dyrektywy energetycznej do krajowego porządku prawnego powódka musiała uiszczać podatek akcyzowy na pierwszym etapie obrotu energią elektryczną, tj. w momencie jej wydania przez wytwórcę pierwszemu nabywcy. Dyrektywa opodatkowywała natomiast energię elektryczną w momencie jej wydania odbiorcom końcowym, a zatem gdyby Polska dostosowała do dnia 1 stycznia 2006 r. system opodatkowania energii elektrycznej do wymogów wynikających z treści art. 21 ust. 5 akapit pierwszy dyrektywy energetycznej, to powódka nie musiałaby uiszczać podatku akcyzowego w przypadku sprzedaży energii na rzecz dystrybutorów i redystrybutorów.

Powódka wskazała, że ujednolicenie zasad i wprowadzenie stosownych przepisów do polskiego porządku prawnego nastąpiło zbyt późno, gdyż dopiero w dniu 1 marca 2009 r. Zdaniem powódki, po dniu 1 stycznia 2006 r. nie powinna

ona była uiszczać podatku akcyzowego od nabytej energii elektrycznej, którą sprzedawała na rzecz dystrybutorów i redystrybutorów.

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie nie została wykazana przesłanka odpowiedzialności pozwanego, gdyż w dyrektywie energetycznej nie zostały nadane żadne prawa jednostkom, w tym przedsiębiorcom trudniącym się pośrednictwem w sprzedaży energii elektrycznej.

Dyrektywa energetyczna ustanowiła przepisy dotyczące podatków w zakresie energii elektrycznej, wszystkich paliw silnikowych i większości paliw do ogrzewania. Jej celem było zapewnienie, aby jednolity rynek energetyczny Unii Europejskiej działał sprawnie bez wszelkich zakłóceń handlu i konkurencji, które mogłyby wynikać z dużych różnic pomiędzy krajowymi systemami podatkowymi.

Z uzasadnienia do wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 12 lutego 2009 r., sygn. C-475/07, wydanego w sprawie ze skargi Komisji Wspólnot Europejskich przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej wynika, że Komisja uzasadniając wniesioną skargę wskazała, że „celem art. 21 ust. 5 akapit pierwszy dyrektywy 2003/96 jest zapewnienie, aby wspólny rynek w przypadku opodatkowania energii elektrycznej funkcjonował w podobny sposób jak w przypadku innych tradycyjnych towarów podlegających podatkowi akcyzowemu na gruncie uregulowań wspólnotowych. System dyrektywy 92/12 oparty jest na idei, zgodnie z którą obowiązek podatkowy w zakresie podatku akcyzowego powinien powstać w państwie członkowskim, w którym towar podlega konsumpcji. System ten – oparty na produkcji towarów w składzie podatkowym i ich przewozie w ramach procedury zawieszenia podatku – jest skonstruowany tak, by uniknąć podwójnego opodatkowania towarów bądź też ich niewystarczającego opodatkowania. Jednakże ze względu na specyficzną naturę energii elektrycznej oraz ze względu na to, że nie można jej składować, system dyrektywy 92/12 nie mógłby być stosowany w identyczny sposób jak w przypadku tradycyjnych towarów podlegających podatkowi akcyzowemu. Dyrektywa 2003/96 przenosi zatem moment powstania obowiązku podatkowego z chwili produkcji energii elektrycznej [art. 6 ust. 1 lit. b) dyrektywy 92/12] na chwilę jej dostawy przez dystrybutora lub redystrybutora. Dyrektywa 2003/96 zapewnia również, iż podatek staje się wymagalny w danym państwie członkowskim w takim zakresie, w jakim energia elektryczna została rzeczywiście w nim zużyta, wykluczając tym samym nadwyżkę lub niedobór opodatkowania. Zatem w praktyce rezultat stosowania tego systemu jest w pełni porównywalny z rezultatem przewidywanym przez system dyrektywy 92/12 w stosunku do towarów materialnych”.

Dyrektywa energetyczna nie przyznała zatem żadnych szczególnych uprawnień podmiotom zajmującym się handlem energią elektryczną. Celem dyrektywy było uniknięcie podwójnego opodatkowania (w różnych państwach członkowskich Unii Europejskiej) lub niewystarczającego opodatkowania energii elektrycznej, wszystkich paliw silnikowych i większości paliw do ogrzewania. Odpowiedzialność odszkodowawcza Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną wskutek braku implementacji dyrektywy mogłaby powstać natomiast jedynie wtedy, gdyby wskutek niewydania odpowiedniego aktu normatywnego nie mogło być zrealizowane prawo jednostki przyznane mu przez prawodawcę unijnego w sposób oczywisty i bezwarunkowy, co w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Zwrócić należy uwagę na powoływany już przepis dyrektywy energetycznej, zgodnie z którym Państwa Członkowskie mają prawo ustalać zdarzenie powodujące powstanie zobowiązania podatkowego, w przypadku gdy nie ma powiązań między ich gazociągami i gazociągami innych Państw Członkowskich.

Z przepisu tego jednoznacznie wynika, że celem wprowadzenia przepisów dyrektywy energetycznej dotyczących tego, że energia elektryczna i gaz ziemny podlegają podatkowi, które stają się wymagalne w momencie dostawy przez dystrybutora lub redystrybutora, jest ujednoczenie zasad opodatkowania energii w przypadku, gdy jest ona przesyłana pomiędzy różnymi krajami członkowskimi oraz w przypadku, gdy obrót energią jest dokonywany przez przedsiębiorstwa mające siedziby w różnych krajach członkowskich, tak, aby opodatkowanie było jednolite, także co do podmiotu obowiązującego do zapłaty akcyzy oraz momentu jej zapłaty. Takie rozwiązanie ma na celu zapewnienie uczciwej konkurencji pomiędzy przedsiębiorstwami energetycznymi z różnych państw członkowskich. Unijny prawodawca nie przyznał zatem przedsiębiorstwom energetycznym żadnych uprawnień, ujednoczył jedynie

zasady opodatkowania, aby umożliwić uczciwą konkurencję pomiędzy podmiotami energetycznymi z różnych państw członkowskich.

W ocenie Sądu, brak jest zatem podstaw do przyjęcia odpowiedzialności państwa za nieterminowe implementowanie dyrektywy energetycznej na podstawie zasad wspólnotowych, jak i na podstawie przepisów krajowych. Samo wydanie orzeczenia przez Trybunał, stwierdzającego niezgodność prawa krajowego z prawem Unii Europejskiej, nie przesądza o odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa wobec powódki.

Wskazać następnie należy, że powódka próbowała odzyskać uiszczony podatek akcyzowy na drodze postępowania administracyjnego. Organy podatkowe, Wojewódzkie Sądy Administracyjne oraz Naczelny Sąd Administracyjny wskazywały, że skarżąca nie poniosła ciężaru ekonomicznego podatku akcyzowego, który w trakcie obrotu energią elektryczną został przerzucony na jej kontrahentów. W toku postępowania administracyjnego ustalono, że cały podatek akcyzowy został przerzucony na nabywców energii elektrycznej: dystrybutorów i redystrybutorów, co wynikało nie tylko z faktur VAT, ale także z zawieranych przez powódkę umów. Zapłaconą akcyzę spółka uwzględniała zatem w całości w cenie sprzedaży energii elektrycznej za sporny okres rozliczeniowy, a zatem ciężar tego podatku został w rzeczywistości przeniesiony na nabywców energii.

Z przedłożonych do akt niniejszej sprawy faktur VAT jednoznacznie wynika, że powódka zawierała w cenie energii elektrycznej wartość podatku akcyzowego, a zatem ostatecznie akcyza obciążała nabywcę. (...) SA podnosiła, że wskazanie w fakturze VAT pozycji dotyczącej akcyzy nie oznacza, że ostatecznie podatek ten został uiszczony przez kupującego. W ocenie Sądu, wprost przeciwnie, dokument w postaci faktury VAT wskazujący, że w cenie uwzględniono podatek akcyzowy oznacza, że spółka do ceny energii wliczała także akcyzę, do której zapłaty była zobowiązana na podstawie przepisów niezgodnych z prawem wspólnotowym.

Dotyczy to wyłącznie energii sprzedawanej na rzecz dystrybutorów i redystrybutorów, ponieważ w przypadku sprzedaży na rzecz odbiorców końcowych powódka miała obowiązek uiścić ten podatek, również w świetle przepisów zawartych w dyrektywie energetycznej. (...) SA nie zaprzeczała, że wśród jej kontrahentów są także odbiorcy końcowi. W uzasadnieniu pozwu wskazano, że sporządzony przez firmę (...) SA raport ekonomiczny z wyceny szkody nie obejmował przychodów ze sprzedaży do klientów końcowych, ponieważ sprzedaż ta zasadnie była opodatkowana podatkiem akcyzowym i nie powinna podlegać analizie. Z załączonych przez powódkę sprawozdań o działalności podstawowej spółek będących następcami prawnymi powódki wynika, jaka część energii elektrycznej była sprzedawana na rzecz odbiorców końcowych, a jaką część nabywali operatorzy systemu dystrybucyjnego oraz przedsiębiorstwa obrotu.

Duża ilość faktur VAT wystawianych na rzecz tego samego podmiotu świadczy o tym, że kontrahenci wywiązywali się ze swoich zobowiązań, a zatem regulowali cenę za nabytą energię elektryczną, łącznie z doliczonym podatkiem akcyzowym. Na potwierdzenie tego faktu wskazać należy np. fakturę VAT nr (...) z dnia 2 lutego 2006 r. za okres 21-31 stycznia 2006 r., wystawioną przez (...) SA na nabywcę (...) SA z siedzibą w Ł., opiewającą na kwotę (...) zł, w której wskazano, że w wartości sprzedaży energii elektrycznej zawarty jest podatek akcyzowy w wysokości (...) zł ((...)) (k. 8055), fakturę VAT nr (...) z dnia 24 stycznia 2006 r. za okres 11-20 stycznia 2006 r., wystawioną przez (...) SA na nabywcę (...) SA z siedzibą w Ł., opiewającą na kwotę (...) zł, w tym podatek akcyzowy w wysokości (...) zł (k. 8129), fakturę VAT nr (...) z dnia 7 lutego 2006 r. za styczeń 2006 r., wystawioną przez Zespół Elektrowni (...) SA na rzecz (...) sp. z o.o. z siedzibą w W., opiewającą na kwotę (...) zł, w tym podatek akcyzowy w wysokości (...) zł (k. 11524), czy fakturę VAT nr (...) z dnia 16 lutego 2006 r., wystawioną przez Zespół Elektrowni (...) na rzecz nabywcy (...) SA z siedzibą we W., opiewającą na kwotę (...) zł, w tym podatek akcyzowy w wysokości 200.000 zł (k. 11552).

Również z przedłożonych umów wynika, że powódka w cenie energii elektrycznej zawierała podatek akcyzowy. Do akt niniejszej sprawy dołączono tylko umowy zawierane przez (...) SA oraz (...) SA. Brak jest natomiast umów zawieranych przez pozostałe spółki, tj.: (...) SA, (...) SA, (...) SA i (...) SA. Jako przykład umowy należy wskazać umowę nr (...) dostawy energii elektrycznej z Elektrowni (...), zawartą w dniu 27 czerwca 2008 r. pomiędzy Zespołem Elektrowni (...) SA (dostawca) a (...) sp. z o.o. (odbiorca). Przedmiotem umowy była dostawa energii elektrycznej przez dostawcę

na rzecz odbiorcy w czasie obowiązywania umowy. W umowie wskazano, że cena za rezerwację mocy w 2008 r. będzie wynosiła 40 zł/MWh miesięcznie, cena energii elektrycznej wyniesie zaś 146,06 zł/MWh dla dostaw w 2008 r. W § 7 ust. 6 umowy strony postanowiły, że ceny energii elektrycznej i rezerwacji mocy są cenami netto zawierającymi podatek akcyzowy i podatek VAT, zgodnie z obowiązującymi przepisami (k. 7829).

W okresie styczeń 2006 r. – luty 2009 r. spółki podpisywały ze swoimi kontrahentami porozumienia, w których zawarte były klauzule dotyczące zasad obniżenia ceny energii elektrycznej w przypadku, gdyby obowiązek zapłaty akcyzy przeszedł na dystrybutorów. Zarówno świadkowie wskazywali, jak również powołała się na to sama powódka w uzasadnieniu do pozwu, że w przypadku zmiany podmiotu zobowiązanego do zapłaty podatku akcyzowego, powódka zamierzała dokonać obniżenia cen za energię elektryczną, ale nie o wartość podatku akcyzowego w wysokości 20 zł za 1 MWh, tylko o mniejsze kwoty. Powódka wskazała, że ze względu na silniejszą pozycję negocjacyjną producentów od pozycji dystrybutorów, powódka chciała niejako wymusić obniżenie ceny na sprzedawaną przez siebie energię elektryczną nie o wartość podatku akcyzowego, ale o mniejsze kwoty, tak, aby zarobić na tym, że płatnikiem podatku akcyzowego staną się dystrybutorzy i redystrybutorzy. Świadcowie zeznawali, że były prowadzone negocjacje z dystrybutorami i redystrybutorami w tym zakresie i że powódka usiłowała wynegocjować obniżenie ceny o niewielką kwotę, zaś ostatecznie udało się wynegocjować, że w przypadku przerzucenia ciężaru akcyzy na dystrybutorów cena za 1 MWh zostanie obniżona o kwotę 17,50 zł.

W związku z obowiązkiem implementowania dyrektywy energetycznej i ujednocnieniem rynku energetycznego, powódka planowała zatem uzyskać dodatkowy zysk od dystrybutorów i redystrybutorów, czyli de facto podwyższyć ceny sprzedaży energii przy okazji zmian przepisów akcyzowych. Powódka nie płaciłaby już akcyzy w wysokości 20 zł za 1 MWh, zaś cenę sprzedaży energii obniżyłaby o mniej niż 20 zł za 1 MWh, gdyż o 17,50 zł za 1 MWh i na tym miałyby uzyskać dodatkowy zysk.

Sama powódka wskazywała, że ze względu na swoją silniejszą pozycję na rynku jako producenta energii zamierzała „wymusić” na dystrybutorach de facto podwyżkę cen energii. Takie działanie nie może zostać uznane za zgodne z zasadami współzycia społecznego, jak również z zasadami uczciwej konkurencji, a w związku z tym nie może korzystać z ochrony prawnej, zgodnie z art. 5 k.c. Dyrektywa energetyczna przyznawała przede wszystkim producentom i dystrybutorom/redystrybutorom energii elektrycznej prawa do uczciwej konkurencji na rynku wspólnotowym poprzez zapewnienie jednolitych zasad opodatkowania podatkiem akcyzowym. Nie przyznawała natomiast producentom energii żadnych praw w zakresie możliwości uzyskania dodatkowego zarobku poprzez wymuszenie na dystrybutorach zapłacenia wyższej ceny za energię elektryczną. Uwzględnienie żądania powódki w niniejszej sprawie doprowadziłoby do jej nieuprawnionego wzbogacenia.

Mając na uwadze powyższe rozważania faktycznie i prawne, Sąd oddalił powództwo jako niezasadne.

O **kosztach procesu** Sąd orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c., zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Wobec oddalenia powództwa w całości za stronę przegrywającą sprawę należy uznać powódkę. Dlatego też Sąd zasądził od powódki na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej zwrot kosztów zastępstwa procesowego w wysokości 28.800 zł (4 x 7.200 zł), zgodnie z § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 1 i ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. 2013.461 j.t.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015.1800).

Zdaniem Sądu, w niniejszej sprawie zasadnym było zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej wskazanej w powyższym rozporządzeniu. Należy zauważyć, że sprawa była skomplikowana z jurydycznego punktu widzenia i trwała ponad cztery lata. Pozwany musiał składać liczne pisma procesowe, których sporządzenie, z uwagi na zagadnienia będące przedmiotem sporu, wiązało się z dużym nakładem

pracy pełnomocnika. Sprawa jest także bardzo obszerna, obecnie liczy 78 tomów akt. Ponadto wartość przedmiotu sporu została określona na kwotę (...) zł, a więc bardzo dużą.

Wskazać również należy, że według obecnie obowiązujących stawek, w sprawach o wartości przedmiotu sporu przekraczającej kwotę 5.000.000 zł stawka minimalna wynagrodzenia pełnomocnika wynosi 25.000 zł (§ 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie). W niniejszej sprawie wartość przedmiotu sporu przewyższa 309 razy kwotę 5.000.0000 zł.

Na podstawie art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2016 r., poz. 2261), koszty te zostały zasądzone na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

sędzia Małgorzata Mączkowska

ZARZĄDZENIE

(...)

15 stycznia 2020 r.

sędzia Małgorzata Mączkowska